

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Ústav pedagogiky a sociálních studií

MARTINA BURIÁNOVÁ

3. ročník – kombinované studium

Obor: Pedagogika – veřejná správa

DĚTI A MASMÉDIA

Bakalářská práce

Vedoucí práce: RNDr. Evžen Růžička, CSc.

OLOMOUC 2010

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 29. března 2010

.....

vlastnoruční podpis

Ráda bych poděkovala RNDr. Evženovi Růžičkovi za jeho rady a připomínky, které mi poskytl při zpracování bakalářské práce.

Obsah

Úvod	5
I Teoretická část	
1 Média a masmédia	7
1.1 Vymezení základních pojmů média, masmédia	7
1.2 Rozdělení médií	7
1.3 Masová média, jejich význam	8
2 Komunikace	10
2.1 Lidská komunikace	10
2.1.1 Masová komunikace	12
2.2 Historický vývoj komunikace	12
3 Televize	14
3.1 Fenomén dnešní doby	14
3.2 Televize a dětský divák	16
4 Rozhlas	21
5 Internet	24
5.1 Počátky internetu	24
5.3 Vliv internetu na děti a mládež	26
6 Periodický tisk, knihy	28
7 Děti	31
7.1 Periodizace vývojových období	31
II Empirická část	
8 Vlastní výzkum	34
8.1 Charakteristika výzkumu	34
Přípravná etapa	34
Realizační etapa	34
8.2 Data výzkumu	35
Závěr	60
Literatura a prameny	62
Přílohy	65
Anotace	

Úvod

Masmédia jsou nedílnou součástí našeho života. Provází každého z nás bez rozdílu věku, pohlaví, vzdělání. Již s ranním vstáváním jsme s nimi v kontaktu. Každý se chová podle určitých rituálů. Někdo zapne rádio, další televizi, někdo čte noviny. Jiného po ránu místo zvonění budíku budí hudba z CD nosiče. Pokud se položí otázka dětem, jaké je jejich ráno, potvrdí, že než jdou do školy, zapnou si televizi, kde je plno hezkých kreslených obrázků, co zaujmou. Některé děti dokonce zapnou svůj počítač, aby ještě napsaly pár rychlých zpráv svým vrstevníkům na FACEBOOK. Než však jsou se sociální sítí spojeni, tak na titulní straně prohlížeče je přichystáno pro ně, čtenáře pár zpráv. Vedle jsou bannery s reklamou, někdy ne úplně vkusně zvolenou. Tok informací se na člověka, dítě doslova hrne.

Téma děti a masmédia jsem zvolila záměrně. Je to generace, která je obklopena technikou, počítači, internetem, televizí, různými přehrávači. Současně však je nutné, aby se naučily rozpoznávat, které informace jsou pro ně podstatné. Musí současně rozlišovat, zda vše, co je sdělováno, může být realita. Dále vzhledem k množství informací je nutné, aby je dokázaly vhodně třídit a vybrat pro ně jen ty podstatné.

Dospělý jedinec již má utvořen žebříček hodnot, ví, co je důležité, jak se má chovat, atd. Dítě je hodně ovlivnitelné, je to dáno tím, že jeho vývoj teprve probíhá. Učí se poznávat svět, nejdříve pomocí nápodoby, poté následují další formy učení. Každý věk dítěte představuje určitý stupeň vývoje. To znamená, že i děti různě rozumí médiím. Tedy pětileté dítě si sedne před počítač, ale zprávy si nepřečte, zboží nenakoupí. Bude maximálně schopno si „klikat myší“ a hrát hru na počítači. Avšak u televizoru, když je vysílána reklama, tedy krátký sled obrázků, kdy cíleně danému dětskému divákovi sděluje, že koupě hračky je právě to, co mu chybí, zde porozumí zcela.

Současná doba vyžaduje od dospělé populace větší pracovní nasazení, tedy jsou delší dobu v zaměstnání. Děti tím pádem tráví více volného času samy. Mnohdy jim pak televize, počítač nahrazují rodiče. Ti jsou vyčerpaní a s dětmi si tolik nehrají, povídání a čtení pohádek je v daleko menší míře než dříve. Právě z těch se mnohdy dítě dozvíдалo morální hodnoty, co je správné a co ne a přitom formou srozumitelného podání.

Mnohdy namísto poslouchání pohádek, vidí děti nespočet násilných scén v televizi, poté si zapnou na počítači hru, kdy vítězem je ten, který zabil co nejvíce vojáků. Volný čas strávený s médii jim doslova utíká. Hledají zde útočiště, pomyslnou náhradu za rodiče. A proč ne, když je zde tolik zábavy. Nepotřebují mít fyzický kontakt s vrstevníky, mohou jim přeci zavolat, napsat zprávu, nebo si mohou psát pomocí komunikátorů na počítači anebo třeba hrát společně hru přes internet. Televize je dostupná všem dětem, počítač začíná být taktéž samozřejmostí. Děti jsou

nuceny vědět o nových informacích, technických vybaveních, technologiích, technikách, komunikačních kanálech. Mnohdy se již domácí příprava do školy neobejde bez hledání informací. Dřívější generace však vyhledávaly v encyklopediích a ty nyní mají k dispozici internet. Během pár vteřin, najdou jakoukoliv informaci. On-line prodiskutují úkol s kamarádem, zavolají sestře na druhý konec světa. Zbývá než jen souhlasit s názory odborníků, když srovnávají dnešní informační techniku, technologie, s vynálezem knihtisku. Díky satelitním a elektronickým sítím dnes v podstatě svět je propojen jako „malé město“.

Samozřejmě vše kromě pozitiv má i negativa. Například účinky médií na děti. To však není cílem mé práce. Touto problematikou se zabývá spousta odborníků z akademické oblasti. Například profesor Jiráček, docentka Köpplová, je to hodně diskutované téma nejen v České republice, ale i v zahraničí. Doposud však není jednotné stanovisko, které by jednoznačně potvrdilo či vyvrátilo tvrzení, že například agresivita dětí je spojena přímo se sledováním televize.

Cílem mé práce je získat přehled, která média děti nejvíce používají, která jsou pro ně dostupná a běžnou součástí v jejich životě. Které televizní stanice sledují, jaká skladba vysílání je pro ně lákavá. Kolik času vlastně věnují sledování televize. Zajímá mne, zda nové médium, a to internet, překonalo „fenomén“ televizi a zda je pro ně médiem lákavějším. Taktéž, které činnosti děti na počítači provádí. A v neposlední řadě je dnes poukazováno pedagogy na fakt, že děti nečtou. Tedy i tuto oblast se snažím zmapovat.

Teoretickou část jsem věnovala různým typům masmédií, dále komunikaci, která je naprosto neoddělitelná součástí našeho života. Jak jsem již výše uvedla svůj záměr, získat přehled, která média a činnosti s médii spojené jsou pro děti nejoblíbenější a nejpoužívanější. Cílem je zjistit, zda jsou rozdíly v přístupu k médiím, jejich využívání, jak se liší s věkem, tedy souvislost s vývojem dítěte.

1 Média a masmédia

1.1 Vymezení základních pojmů média, masmédia

Pokud se budeme médii zabývat podrobněji, zjistíme, že samotný pojem „médium“ má několik významů. Jednak může představovat prostředí, výplň prostoru, látku, ve které je předmět uložen (např. kultivační médium v mikrobiologii). Dále se setkáme s tímto pojmem ve spojení s fyzikálním významem, kde jde o označení vlastností látek, které jsou ideálními pro uskutečnění určitých fyzikálních dějů (např. světlo šířící se optickým vláknem). V neposlední řadě médium je označováno jako prostředek komunikace, sdělovací prostředek, zařízení, jež technicky umožňuje komunikaci mezi komunikátorem a recipientem. Poslední vymezení média v nejužším slova smyslu jako prostředku mediální nebo masové komunikace bude pro naše účely podstatné.

Masmédium se užívá jako termín pro veřejný sdělovací prostředek s velkým počtem oslovených příjemců. Nejsou to tedy konkrétní jedinci, ale anonymní obecně nedefinované skupiny, které se pro svou velikost označují pojmem „masa“. Nutno ještě dodat, že mezi skupinami nejsou žádné vazby, je tím myšleno vazby sociální a fyzické. Klasickými masmédií původně byly rozhlas, televize a noviny. V současné době již není pochyb o tom, že jedním z nejvlivnějších masmédií se stal internet.

Odborník na mediální studia I. Reifová uvádí o médiích, že *„jsou to prostředky masové komunikace, které přenášejí informace v různých formách a za různým účelem. Média mají obvykle podobu velkých mediálních organizací, jejich sdělení jsou veřejně dostupná, standardizovaná, vyráběná mediálními profesionály a za pomoci technických aparátů šířená k velkému, heterogennímu a disperznímu publiku. Komunikace pomocí médií je interpersonálně nepřímá, tzv. parasociální, a nepřetržitě působící“*. (Reifová, I., 2004, s. 139)

1.2 Rozdělení médií

Kanadský filosof Marshall McLuhan rozdělil média na tzv. horká a chladná. Přičemž horká média se vyznačují vysokou naplněností daty a tím tedy nevyžadují intenzivní účast ze strany příjemce. Horká média poznáme podle toho, že příjemce (recipienta, publikum) rychle a podmanivě vtáhnou do sebe, tj. do svého světa mediální působnosti. Definovat, zda se jedná o horké či chladné médium, se určit dá, ale jenom relativně. Přesnější určení se pozná až při

srovnání jednoho média s jiným. Pro srovnání bychom uvedli, že televize by byla horké médium ve srovnání s rozhlasem. Televize má více dat a vyžaduje od příjemce méně participace, rozhlas posluchač může v klidu brát jako kulisu.

Jiný pohled byl, kdy je rozděloval na média „nová a stará“. Zde měl na mysli novými médii rozhlas, televizi, film. Zde bychom měli vzít v potaz názor, který publikoval Václav Štětka a David Šmahel z Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity, kteří uvádí, že *„je zřejmé již z podstaty samotného pojmu, že jakákoli definice bude historicky a kulturně podmíněná, neboť každá doba má svoje vlastní média (...)“*.

(<http://socstudia.fss.muni.cz/archiv.php?ukol=2&clanek=330&cislo=25&rok=2009>)

Mělo by se vzít v úvahu, že s dobou vždy budou přicházet technické inovace. Tedy jako „nová“ v tehdejší době byly televize, rozhlas a film. A dnes jsou zase brána jako „média nová“ kabelové televize, hry, počítače, internet a podobně. Proto tedy je vhodnější, kdy autoři mají na mysli srovnávat média ve způsobu používání. Kdy budou stavěna nová média do opozice ne vůči starým, ale vůči médiím masovým. Tedy těm, která šíří informace z jednoho zdroje k velkému množství anonymních, pasivních příjemců.

1.3 Masová média, jejich význam

V dnešní moderní době, „třetí informační exploze“ (dle prof. Mareše), kdy masová média jako např. televize, noviny, rozhlas jsou velmi významné a rozšířené, bude vhodné se zamyslet z jakého důvodu. Položí-li se tato otázka, je jedna z variant, že bude zpět obdržena odpověď, že jsou prostředkem zábavy, informací, dění jak kulturního, tak politického kolem nás, lidé tak tráví volný čas.

Denic McQuail uvádí, že jsou *„zdrojem moci – potenciálním prostředkem vlivu...pramenem informací životně důležitých fungování většiny společenských institucí a základním nástrojem jejich přenosu. Dále jsou **prostředím**, kde se na národní i mezinárodní úrovni odehrává celá řada událostí z oblasti veřejného života, významným **zdrojem** výkladů sociální reality a představ o ní (...), primárním klíčem ke **slávě** a k postavení známé osobnosti (...), zdrojem uspořádaných a veřejně sdílených významových soustav, které empiricky i hodnotově vymezují, co je **normální** (...)“*. (McQuail, D., 1999, s. 21)

S tímto názorem se dá naprosto ztotožnit. Zdroj moci, lze sledovat v kampaních politických stran před volbami. Zde však je podsouvána autorita lidí pohybujících se v politických kruzích. Média mají obrovskou moc a dokáží donutit příjemce, aby přemýšlel ze všech úhlů pohledu. Zde je rys vzájemnosti, příjemce může změnit myšlení, postoj. Zdroje výkladů sociální reality a představ o ní se dá představit např., že podávají informace, svědectví o světě, kde nemusí mít člověk vlastní zkušenost. Tedy podávají různé zprávy, např. prostřednictvím různých publicistických pořadů. Přispívají k socializaci, protože tím, že ukazují různé vzorce chování, mezilidských vztahů a podobně dávají předlohu pro jednání atd. Přenáší kulturní artefakty.

Výše zmíněný autor uvádí, že *zatímco výklady vlivu masových médií se značně rozcházejí (od negativních po pozitivní), nejtrvalejším prvkem obecného hodnocení médií je prostá shoda, že masová média mají velký vliv*“. (McQuail, D., 1999, s. 21)

Zmíněné pojetí autor spojuje s významem pojmu „masový“. V jednom úhlu pohledu byla brána masovost jako dav, prostý lid, tedy týkalo se to především nevzdělanosti a jeho prostotě, v dalším se brala masovost jako síla a soudržnost se solidaritou. Pojem „masa“ bere autor důležitý pro pochopení procesu masového komunikování.

Již jednou bylo uvedeno, že masová média jsou interpersonálně nepřímá, tzv. parasociální. Vysvětlením parasociální interakce spočívá v tom, že příjemce, ať už je to divák či posluchač, přijímá vnitřně představu, že se vztahuje k někomu, kdo např. ani neexistuje. Příkladem jsou seriály, mnohdy diváci si ztotožňují roli s hercem a mají pocit, že je takový ve skutečnosti. Dále například známé osobnosti z televize. Příjemci mají pocit, že tyto osobnosti znají, přitom jsou tyto osobnosti pro ně reálně nedostupné. Dochází zde k různým jevům jako např. projekce, identifikace a podobně.

2 Komunikace

Jsme společenšší tvorové, neustále se stýkáme s jinými lidskými bytostmi. Mluvíme spolu, uzavíráme dohody, zapojujeme se do skupin a vyměňujeme si názory na nejrůznější věci. Potřeba společenského kontaktu je evolučním dědictvím podobně jako lidská ruka – utváří a usměrňuje poznávání světa. (Hayesová, N., 1998, s. 9)

2.1 Lidská komunikace

Lidskou komunikací se zabývá vědní obor psychologie, zejména Psychologie lidské komunikace. Samozřejmě, že komunikace je předmětem i jiných disciplín jako je sociologie, antropologie atd. Komunikace je základem sociální interakce. S druhými lidmi komunikujeme verbálně

i nonverbálně. Příkladem komunikace může být rozhovor s přáteli, dále když telefonujeme, taktéž může být nepřímá, kdy např. komunikujeme prostřednictvím e-mailu.

Psycholog Zdeněk Vybíral uvádí, že *„Komunikace posiluje nebo tlumí emoce a formuje postoje. Dokáže popudit, provokovat, iniciovat – i uchlácholit a zbrzdit druhého v jeho odhodlání. Dokáže přesvědčit o pravdě i věrohodnosti šířit lež“*. (Vybíral, Z., 2000, s. 11)

Výše zmíněný psycholog Vybíral uvádí čtyři hlavní funkce komunikování.

1. *Informovat* – předat zprávu, doplnit jinou, „dát ve známost“, oznámit, prohlásit... (*informativní funkce*).
2. *Instruovat* – navést, zasnětit, naučit, dát recept...(instruktážní funkce).
3. *Přesvědčit, aby adresát (po)změnil názor* – získat někoho na svou stranu, zmanipulovat, ovlivnit...(perzuasivní funkce).
4. *Pobavit* – rozveselit druhého, rozveselit sebe, rozptýlit, „jen tak“ si popovídat – viz dále... (*funkce zábavní*).

Podstatou v komunikaci je, že komunikátor, tedy osoba, která začne komunikaci, zakóduje své sdělení a vyšle jej přes komunikační kanál k recipientovi. Ten musí sdělení dekodovat a pochopit jeho význam. Dále vyšle odpověď, pokud chce odpovědět, zakóduje a vyšle opět komunikačním kanálem ke komunikátorovi. Je nutné, abychom si uvědomili, že nelze nekomunikovat. I když například zastavíme verbální komunikaci, tak komunikujeme neverbálně,

tedy například gesty. Tento model bývá v nejedné literatuře označován jako „přenosový model komunikace“. Model popsal H. Lasswell jako proces, ve kterém:

Někdo,

říká něco,

někomu,

nějakým kanálem,

a s nějakým účinkem.

Na autora navázal G. Gebner a daný model dále více rozpracoval. Jeho podrobnější propracování se v podstatě liší tím, kdy autor vnáší do popisu modelu prvky, kde komunikátor vnímá událost, tedy zachycuje to, co v ten určitý okamžik působí na jeho smysly, informuje o vnějším a taktéž vnitřním světě a reakcí na ně následně sděluje komunikantu v nějaké podobě své materiály s obsahem svého sdělení.

V druhém modelu jsou odlišnosti. Autoři G. Burton aj. Jiráček uvádí druhým nejčastějším modelem model „rituálový“. Zde se jedni autoři odkazují na Newcombův model. „*Newcomb poukazuje na to, že účastníci komunikace patří do určitého společenského systému a v něm k sobě mají nějaké vztahy*“. (Burton, G., 1995,1997), (Jiráček, J., 2001, s. 61)

Kulturální model je druhou verzí. Spíše se jedná o jiné označení modelu. Popisují jej autoři B. Köpplová a Jan Jiráček, kde uvádí, že daný model má styčný bod v hledání vztahu mezi procesy sociální komunikace a vytvářením společné kultury. „*Kulturální model komunikace vnímá komunikaci jako konstruování sdíleného prostoru významů, v němž se příslušníci dané kultury pohybují. (...) kulturální model klade důraz na skutečnost, že lidé spolu sdílejí svět společných významů, které berou jako samozřejmost, dávno předtím, než k formulaci nějakého sdělení dojde*“. (Jiráček, J., Köpplová, B., 2003, s. 50)

V dnešním světě, kdy vzdálenosti díky různým přenosům jsou minimální, platí, že překážkou by mohly být jazykové bariéry. Zde pro komunikaci a porozumění jej odbourávají překlady a tlumočení do mateřských jazyků. Taktéž pomocí médií, která přináší informace

o kulturách formou různých dokumentů, článků, reportáží dochází k pochopení a kultury přibližují. Tedy je možné komunikaci lépe pochopit.

2.1.1 Masová komunikace

Jelikož tato práce se týká masmédií, je třeba ještě vymezit pojem „masové komunikace“. Zde bychom se odkázali opět na odborníci v oboru mediálních studií, která definuje komunikaci masovou „jako proces přenosu sdělení od komunikátora k adresátovi, přičemž komunikátorem je komplexní organizace zaměstnávající profesionální komunikátory a užívající specializované technologie k výrobě vysoce standardizovaných sděleních pro rozsáhlé, nesourodé a disperzní publikum. (Reifová, I., 2004, s. 100)

2.2 Historický vývoj komunikace

První zmínky o komunikaci se vážou k době více než 60 000 let. Zde se bavíme o epoše znamení a signálů. Předchůdci člověka spolu pravděpodobně komunikovali pomocí zvuků a pohybů těla, které měly povahu vzájemně srozumitelných znamení a signálů. Navíc musíme brát v potaz, že tehdejší předchůdce člověka neměl ani fyziologické předpoklady pro řeč.

Postupně ve vývoji nastává éra mluvení a jazyka. Jedná se o období kolem 35 000 lety. Zde se objevuje člověk moudrý *Homo sapiens sapiens fossilis*, (člověk kromaňonský). U něj je charakteristická rozumová inteligence. Všechny činnosti, které souvisejí s řečí jsou řízeny mozkem, proto měl tento druh schopnost mluvit. Vědci se domnívají, že rozvinutím jazyka, řeči u člověka kaňonského, došlo k vymizení člověka neandrtálského tedy *Homo neandderthalensis*.

Následoval vývoj vpřed a objevilo se první písmo. Nejstarší typ písma byl piktogram. Jde o nějaký obrázek, jenž nám vyjadřuje sdělení. Kolem 4000 let př.n.l. Sumerové poprvé použili klínové písmo. Jedná se o znaky, které jsou vyryty do hliněné tabulky a ta je vypálena. Písmo je velkým převratem, neboť lidé už mohou předávat svá sdělení, myšlenky dalším generacím pomocí artefaktů.

Předseda Ústavu věd teorie informace a automatizace AV ČR prof. RNDr. Milan Mareš, DrSc., označil tuto dobu jako „dobu první informační exploze“. Uvádí: „Dnes se stále mluví

o informační explozi jako o zcela novém jevu. Ale co jiného byl vznik písma a vynález knihtisku než začátky informačních explozí? Takže první informační explozi kladu do 4. tisíciletí před n. l. po vzniku písma v údolích Eufratu a Tigridu a následně také v údolí Nilu“.

(http://www.nkp.cz/o_knihovnach/konsorcia/skip/Bul00_15.htm)

Další významná epocha je tisk. Do této doby existovalo povolání písař, který se zabýval přepisováním knih a rukopisů. Samozřejmě byl omezený počet těchto děl. Velký převrat tedy nastal, když Johannes Gutenberg vynalezl knihtisk. Nelze přesně určit dobu, zda se datoval rok 1440 nebo 1448. Zde se názory malinko rozcházejí. Podstatné je však, že knihy bylo možno tisknout v sériích. Tato metoda se rychle rozšířila po Evropě a následně do celého světa. Samozřejmě je nutno podotknout, že většina knih byla s náboženskou tematikou. Je nutno si uvědomit, že čtení a psaní se v tehdejší době spojovalo se vzdělaností, která se týkala jistého okruhu lidí. Nejčastěji se jednalo o učence a mnichy. Danému tématu knih a vývoj společnosti s tím spojený se podrobněji budeme věnovat později.

Opět se odkážu na předsedu Ústavu věd teorie informace a automatizace AV ČR prof. RNDr. Milana Mareše, DrSc. označil dobu vynalezení knihtisku jako „druhou informační explozi“. Přesně uvedl, že „Druhá informační exploze je vlastně zmapována v dějinách knihtisku, jak se šířil po roce 1440 z Mohuče do dalších měst a zemí“.

(http://www.nkp.cz/o_knihovnach/konsorcia/skip/Bul00_15.htm)

U tisku je nutno se zmínit o novinách. Uvádí se, že první rukopisné noviny byly publikovány v Číně pod názvem „Různé zprávy“. První tištěné noviny byly publikovány v roce 1605 ve Štrasburku. Zde bychom mohli vidět základ masových médií.

Nastala éra velkého vývoje techniky, nejdříve v 19. stol., kdy byl vynalezen telegraf, dále roku 1846 tiskařská rotačka, 1876 telefon, následovaly rozhlas, televize, počítač. Dle prof. RNDr. Milana Mareše, DrSc. jsme nyní v období „třetí informační exploze“.

3 Televize

3.1 Fenomén dnešní doby

Televize je „elektronický systém přenosu pohyblivých černobílých nebo barevných obrazů spojených ze zvukem, a to vzduchem z podzemních vysílačů, ze stacionárních družic nebo pomocí kabelových rozvodů, vždy pomocí zařízení, jež je schopno konvertovat obraz a zvuk v elektronické vlny (vysílač) a opět je rekonvertovat do viditelného světelného proudu reprodukcujícího vyslaný obraz a slyšitelných vln reprodukcujících zvuk (přijímač)“.

(Reifová, I., 2004, s. 259)

„Televize je jako masmédiu jedním z nejefektivnějších nástrojů šíření jak zpravodajských tak i obecných informací sloužících k vytváření politických názorů, rozvíjení znalostí či šíření kulturního povědomí. Provoz televize je financován buď ze státního rozpočtu, z prodeje reklamního času, nebo z dobrovolných příspěvků.“

(http://cs.wikipedia.org/wiki/Televizn%C3%AD_spole%C4%8Dnost)

Když v roce 1925 Charles Francis Jenkins z Washingtonu do Filadelfie přenesl první pohyblivý obraz, zajisté nepřemýšlel nad tím, že tím ovlivní celou společnost. První televizní vysílání bylo pak zahájeno v roce 1935 v Berlíně.

V Československu televize začala své první pokusy již před druhou světovou válkou, ale tyto aktivity byly přerušeny válečnými událostmi. Po ukončení války, opět výzkum pokračoval a první vysílání televize se tak konalo 23. 3. 1948 v Tanvaldě jako ukázka pro veřejnost. Další z vysílání bylo taktéž v roce 1948 jako součást Mezinárodní výstavy rozhlasu MEVRO v Praze. Co se týká zkušebního vysílání, tak první ze Studia Praha v Měšťanské besedě bylo uskutečněno 1. května roku 1953 a za pravidelné bylo prohlášeno 25. února 1954. Za zmínku ještě stojí uvést, že pro první vysílač byla adaptována pražská rozhledna na Petříně. Nejdříve byly jen tři dny v týdnu vysílací a teprve až od 29. 12. 1958 bylo vysílání televize po celý týden. Vznikaly nové studia, např. v Bratislavě, Ostravě, Košicích nebo v Brně.

Vysílání probíhalo pouze v jednom programu. Až posléze, v květnu roku 1970, bylo vysílání rozšířeno o druhý program. Barevného vysílání se diváci dočkali z Kavčích hor v lednu roku 1979.

K 1. lednu 1992 zřízena Česká televize jako televize veřejné služby, kde je generální ředitel jako statutární orgán, jmenovaný radou České televize na šestileté období a rada je současně kontrolním orgánem ČT. Od roku 2000 byl zahájen zkušební provoz živého internetového vysílání zpravodajských pořadů. V dnešní době probíhá digitalizace, tedy přechod z analogového vysílání na digitální. Vysílání je ve dvou programech, ČT1, ČT2, dále v digitálním programu ČT4 SPORT a ČT24, Teletext ČT a Teletext Expres.

(<http://www.ceskatelevize.cz>)

Samozřejmě, že televizní vysílání je mimo veřejnoprávní televize i soukromé. Na našem trhu působí televize NOVA, dále televize Prima.

Historie televize Prima započala 26. listopadu 1992, kdy byla společnosti FTV Prima udělena vysílací licence pro Střední Čechy a oblast Prahy. Vysílání televize bylo zahájeno 20. června 1993 a o rok později bylo vysílání teprve po celém území České republiky. V roce 1997 byl změněn název na PRIMA TV. Tento název byl opět změněn v roce 2008 na Televizi Prima. Téhož roku je spuštěna nová verze webových stránek. A měsíc červen pro diváky přinesl novou službu a to sledování některých pořadů Televize Prima na videoserveru www.stream.cz. V roce 2009 v měsíci dubnu zahájil vysílání kanál Primy a to Prima COOL.

(<http://www.iprima.cz/o-spolecnosti>)

Jak bylo již zmíněno, Tv Nova je soukromá televize, která započala své vysílání 4. února roku 1994 z Prahy. Byla první celostátní soukromá televizní stanice v ČR. Ve statistikách sledovanosti je uváděna jako nejsledovanější televize. Televizi ovládá společnost CME. Kolem televize Nova je známa i kauza, kdy důsledky konfliktu mezi vlastníkem licence CET 21 a společností CME odnesla při mezinárodní arbitráži Česká republika a byla nucena zaplatit odškodné společnosti CME ve výši 10 miliard korun. V roce 2007 začala vysílat zpravodajství ve formátu 16:9 a v rozlišení HDTV. 1. prosince 2007 bylo zahájeno vysílání druhého kanálu televize Nova a to Nova Cinema.

(http://cs.wikipedia.org/wiki/TV_Nova)

Televize je jedno z nejvlivnějších masmédií. Téměř každá domácnost v ČR vlastní televizor. Podle informací zveřejněných Českým statistickým úřadem, 98,6 % obyvatel ČR v roce 2008 uvedlo, že vlastní barevný televizor. (<http://www.czso.cz>)

O tomto masmédiu by se dalo říci, že „boží bariéry vzdálenosti“. Tím máme na mysli skutečnost, že pomocí něj se dokáže člověk přenést na druhý konec planety, aniž by musel

cestovat. Přináší informace o kulturách, aktuálním stavu na politické scéně, zprostředkovává nám zábavu. Má vliv na kulturu, vzdělání. Ovšem je zde i druhá strana. Prostřednictvím televize se stáváme „konzumními“. Taktéž dokáže ovlivňovat naše chování, měnit názory. Rovněž je nutno si uvědomit účinky televize. Jakou paniku například vyvolalo, když se členové skupiny Ztohoven nabourali do vysílání pořadu Panorama na ČT 2 a odvysílali záběry atomového výbuchu.

„Televize je dnes především zábava, podívaná. Že se živí hlavně krví, násilím a smrtí. A o to víc, že bezuzdná konkurence kanálů nutí novináře hledat za každou cenu senzaci, chtít být první na místě a okamžitě posílat silné obrazy.“ (Ramonet, I., 2003, s. 108)

Vzhledem k tomu, že názory na televizní vysílání se různí, budeme se touto problematikou zabývat z více hledisek. Ústředním tématem jsou „děti a masmédia“, tedy budeme brát převážně z úhlu pohledu, jak televize ovlivňuje dětského diváka.

3.2 Televize a dětský divák

Děti tráví u „kouzelné skříňky“ spoustu volného času. Mnohé studie rovněž potvrzují tendenci, že děti hledají v televizi vzory chování, poučení o životě, dobrodružství, rádi se smějí atd. U dětí je typické učení nápodobou. *„dítě napodobuje řešení, které se osvědčilo jiným. Přejímá je na základě pozitivního výsledku, jehož s takovým řešením dosáhl v podobné situaci jiný člověk, a aplikuje je na svůj problém (...)“* (Vágnerová, M., 2000, s. 157)

Televize je nejdostupnějším médiem. U televize tráví spoustu času rodiče, ať již z důvodu, že očekávají informace, či relaxaci a zábavu. Tento vzorec chování děti vidí a samozřejmě jej napodobují. Navíc televize má přemíru podnětů, spousta barevných obrázků, které upoutají pozornost dítěte. V současné době jsou dva různé názory týkající se vlivu televize na děti. Jeden je negativní vliv televize na dětského diváka a druhý názor tuto tezi zpochybňuje. Je těžké se přiklonit k některému.

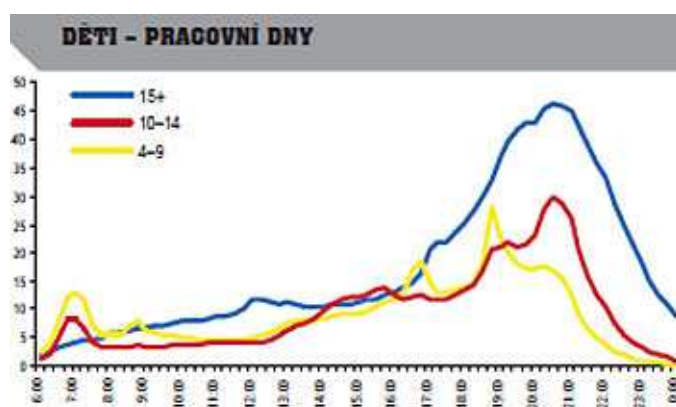
Televize nabízí velkou škálu programů. Vzhledem k tomu, že si dobře uvědomují počet dětských diváků, přizpůsobují tomu své vysílání. Nedá se říci, že daný výběr je vždy vhodný. Některé stanice vysílají v období mezi 13:00 až 20:00 hodinou pořady, které mají hodně

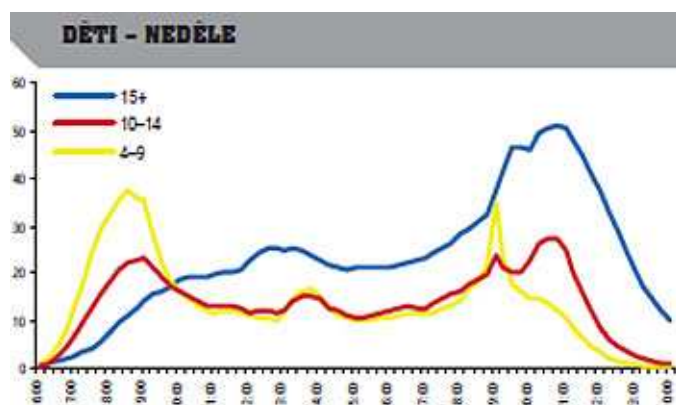
násilnických scén, taktéž sexuálních. Je až neuvěřitelné, kolik násilí se objevuje v kreslených seriálech. Např. seriál Tom a Jerry, dále např. Spongebob, Simpsonovi.

O výzkumu společnosti Millward Brown nazvaného Děti a média se ve svém článku zmiňuje autor Štěpán Wolde. Uvádí, že se v Česku na televizi dívá 696 tisíc dětí denně ve věku 4 až 14 let. Jsou zde uvedeny informace, že si zapne televizor denně 67 procent všech dětí a 74,1 procenta dospělých, kde spadají diváci od 15. let. Děti stráví u televize průměrně necelé dvě hodiny denně, dospělí pak 3,5 hodiny. Co se týká sledovanosti z hlediska doby, je zde uvedeno, že děti sledují ve všední den televizi ráno, než jdou do školy a poté brzy odpoledne, kdy jsou již doma ze školy, tedy mezi 15. a 16. hodinou. V sobotu se děti dívají opět v ranních hodinách, vysoká sledovanost se uvádí kolem 8. hodiny. Nejvyšší je zaznamenána v sobotu po 20. hodině. A to z důvodu, že děti mají svolení od rodičů jít později spát. V neděli ráno je sledovanost obdobná jako v sobotu, odpoledne sledují pohádku a večer již se sledovanost dostává na úroveň všedního dne. Tedy děti se vesměs již nedívají na televizi.

Dále autor uvádí co je předmětem sledovanosti, tedy, které programy děti sledují. U mladších dětí kolem 4-9 let uvádí, že vyhledávají dětské programy a starší děti, kolem 10-14 spíše sledují programy jako dospělí diváci. Z televizních stanic sice mladší děti sledují více program ČT1 než dospělí a starší děti, přesto televizi Nova sledují více o 4 %. Stanici ČT2 nesledují téměř vůbec. Co se týká starších dětí, zde je uvedeno, že Novu sleduje přes 40 % školáků ve věku mezi 10. až 14. lety, ČT1 14 % a ČT2 4,3 %.

(<http://www.strategie.cz/scripts/detail.php?id=437133>)

V mnoha studiích je zaznamenán pokles sledovanosti dětí. Nepočítaje tedy Vánoce, kdy je sledovanost televize vůbec nejvyšší za celý rok. Fakt, že dětského diváka u televize ubývá, může být dán tím, že dnešní děti mají mnoho jiných možností, jak trávit volný čas. Navíc mohou sledovat filmy přes počítač, dále mají internet.

V televizi je vidět spousta násilí, stačí se jen podívat, od zpráv až po filmy, které mají nespočet různých scén, kde je vidět od vražd až po různé jiné delikty. Odborníci se stále nedokáží dohodnout, zda je to jen přeceňování vlivu, kdy je problém zveličován nebo opravdu dochází k projevům násilí u dětí, které často sledují pořady, s častými násilnostmi. Další odborníci zastávají názor, že někdy je účinek televize, resp. některých pořadů na děti blahodárný. S posledním tvrzením by se dalo souhlasit, tedy za určitých podmínek. Pokud by se dětský divák zaměřil pouze na pořady, které jsou pro něj „vhodné“, např. soutěžní pořady, kde se nejen dozvídá nové informace, ale může si své znalosti ověřovat a nebo seriály z rodinného prostředí, kde by nebylo tolik násilnických záběrů. Po shlédnutí programu, který televize připravují a nyní berme v úvahu vysílací čas, který je ve všední den kolem 15. – 16. hodiny, jak je uvedeno ve studii výše, tak by se dalo tvrdit, že veřejnoprávní televize tento čas věnuje plně dětem, u televizí soukromých již tento čas je věnován i krimiseriálům.

Ve své knize Elektronická média v informační společnosti se tomuto tématu věnuje Josef Musil, kdy uvádí, elektronická média, televize na prvním místě- „ *patří do našeho světa, je rozumné seznámení s televizí součástí výchovy dítěte a součástí života mládeže*“. Odkazuje se na pohled psychologa Matějčka, který zastává názor, že pokud dítě nezná žádný z pořadů, o kterém se pak děti baví ve školce, či škole, hrozí mu pocit méněcennosti. Samozřejmě zde uvádí, že by děti neměly vidět naprosto všechny pořady, ale měly by se umět zapojit od konverzace se svými vrstevníky. Navíc u vhodně vybraných pořadů dochází k odreagování a uvolnění stresů. (Musil, J., 2003, s. 99)

Když přistoupíme na teorii, že vliv televizního násilí má dopad na diváka, který jednak přestává být citlivý k následkům násilí nebo u jiných se může zase stát, že pomocí vzorců jak vídají a mají předloženy před sebe, násilí kopírují, vzrůstá u nich agresivita a nebo jejich případná obrana je násilná.

Výše bylo zmíněno psychologické hledisko a to učení u dětí formou nápodoby. Další učení je například učení identifikací. V literatuře se setkáváme s tím, že někteří autoři nerozlišují tyto dvě formy učení. „*Identifikaci můžeme chápat jako vývojově vyšší formu napodobování. Je to záměrné úsilí o převzetí způsobu chování modelu, se kterým se jedinec identifikuje, ke kterému má silný emoční vztah. (...) přejímá jeho cíle, hodnotové orientace (...) Kdo se identifikuje s agresorem, může se tím utvrzovat ve vlastní agresivitě k jiným slabším osobám*“. (Čáp, J., Mareš, J., 2001, s. 194)

Učení je spojováno s agresivitou dětí. Mnohým je znám experiment, který provedl psycholog A. Bandura. Tento experiment prokázal spojitost observačního učení s agresivitou. A to ve smyslu, že jej podporuje. Jedné skupině dětí byla promítnuta scénka s dospělou osobou, která se agresivně chovala k panence nazvané „ Bobo“. Její čin byl poté odměněn. Druhá skupina neviděla scénu s agresí a následným odměněním. Děti ze skupiny, která měla možnost shlédnout ukázkou se chovaly k panence stejně agresivně jak jim bylo předloženo oproti skupině dětí, které film neshlédly.

Například psycholog Adam Suchý popisuje ve své knize pohled na problematiku zabývající se souvislostí mezi sledováním televize a agresivitou dětí. „ *Mediální násilí tedy vliv na dětského diváka bezpochyby má, ale konzumace násilných filmů není v žádném případě jedinou příčinou odchylek v chování nebo jeho poruch, funguje vždy jen v souvislosti s ostatními vlivy a problémy. Neexistuje tedy kauzální souvislost mezi zobrazeným násilím a následným agresivním jednáním*“. (Suchý, A., 2007, s. 132)

Otázkou omezení násilí na obrazovce se zabývá mnoho agentur a provádí průzkumy. Ovšem zajímavé je dále vyjádření Josefa Musila, který se ve své knize odkazuje na průzkum agentury Fokus, kdy vysoká procenta respondentů požadují trvale omezit násilí v televizi - 87 % a dále zde uvádí přesvědčení respondentů - 92 %, že násilí může ohrozit zdravý vývoj dítěte. Poté se však zmiňuje „ o jistém pokrytectví veřejnosti: jestliže v téže době (leden 1997) násilí na Tv Nova kritizuje 75 % respondentů a sledovanost téže stanice je 65 %, odmítá nejméně 40 % respondentů přesně to, co dobrovolně volí“. (Musil, J., 2003, s. 106)

Poté vyvstává otázka. Jsme skutečně přesvědčeni o tom, co říkáme a nebo jen se snažíme o to, aby naše názory vyzněly jako správné a ve skutečnosti sami přijímáme to, co nám vysílání předkládá a tím, že se díváme, tak s tím vlastně souhlasíme.

Mnohdy zaznívá ve zpravodajství spousta negativních zpráv spolu s ukázkami. Ano, někdy je to až nevkusné. V podstatě se zde projevuje názor na zpravodajství Ivana Vágnera. „*Média- a televizní zpravodajství na prvním místě – tvoří náš obraz světa. Na jeho základě vnímáme dlouhodobé a důležité věci jako je politická stabilita země, pevnost jejích zákonů, reakce státních orgánů, hladina veřejné bezpečnosti a pravděpodobná cesta dalšího společenského vývoje. Podle toho děláme osobní plány do budoucna*“. (Vágner, J., 1997, s. 12)

Když se však vezme druhá strana, v některých případech to poučí více, než, když rodiče budou pouze dlouze vysvětlovat. V poslední době byla rozpoutána vlna diskusí ohledně reklamních spotů, které byly vysílány pod názvem „Nemyslíš, zaplatíš“. Jedná se o kampaň Ministerstva dopravy, která se snaží upozornit na nejčastější příčinu nehod. Zde je sice mnoho diskutabilních obrazů, ale zdá se, že by působení mohlo být vcelku účinné.

Závěrem je vhodné dodat, že přesto, že vliv televize na děti a mládež je značný, je důležité, aby rodič, jakožto vychovatel naučil dítě, co je vhodné sledovat. Taktéž jej naučit, jaké chování je vhodné. Měl by s dítětem vhodně konverzovat o dění, které v televizi je předkládáno. Jen tak je možné, aby si dítě samo vytvořilo svůj názor a vědělo co je skutečnost a co je fikce.

4 Rozhlas

4.1 Vlny rozhlasu

Rozhlas je „*Prostředek pro systematické šíření slovesných a hudebních programů všeho druhu za pomoci elektromagnetických vln bezdrátově nebo pomocí drátů, a to pro neomezené množství rozptýlených posluchačů kteří – vybaveni příslušnými přijímacími přístroji – tento program simultánně přijímají, ať už individuálně, či ve skupinách.*“ (Reifová, I., 2004, s. 217)

První radiotelefonické vysílání se uskutečnilo v roce 1919 na petřínské stanici. Pravidelné vysílání bylo zahájeno 18. 5. 1923. Osobnosti, které jsou spojeny s počátky rozhlasu jsou Ing. Eduard Svoboda, který jel do Spojených států, aby získal zkušenosti co se týká technických záležitostí, dále pak Miloš Čtrnáctý, tato osobnost byla tvůrce programové koncepce. Poté se k nim přidal JUDr. Šourek, který především zaštiťoval oblast právní. Ten absolvoval spoustu zkušeností, které se týkaly zejména právních problémů rádiového vysílání v Paříži.

Když se zamyslíme, v jakých podmínkách se začínalo, zní to až neuvěřitelně. „*Ministerstvo pošt a telegrafů propůjčilo společnosti vysílací stanici ve Kbelích. U ní postavili technici stan (...)* V něm bylo první rozhlasové studio. Přivezli do něj zapůjčené piano a zapůjčený koberec. Protože radiostanice byla zařízena na radiotelegrafii s Morseovými značkami, nebyl zde ani mikrofon. Pracovníci Radiojournalu si museli upravit pro začátek mikrofon z telefonního sluchátka.“ (Pacovský, J., 1993, s. 7)

Autor ve výše uvedené knize popisuje průběh historie rozhlasového vysílání. V roce 1923 nebylo možné jen tak vlastnit přijímač. Bylo nutno si opatřit povolení, a to u ministerstva pošt a rozhlasů. Tehdy bylo přirovnáno získání povolení z hlediska náročnosti jako získání zbrojního pasu. Nejprve vysílání obsahovalo z hlediska programového zpravodajství, pohádky pro děti, bursovní zprávy a přednášky, poté recitace. Hudba byla omezena nejprve na sólisty a to z důvodu místa u mikrofonu. Postupem času a s vývojem techniky byl možný dálkový přenos i mezinárodní.

Význam rozhlasu si každý uvědomí, pokud se vzpomene například ve spojitosti v válečným obdobím. Jednak bylo zakázáno krátkovlnné vysílání se zahraničím. Rozhlas vlastně byl informační kanál, který informoval občany o obsazení republiky německou armádou. V roce

1939 byl název z Radiojournalu změněn na Český rozhlas s.r.o.. Současně na přijímačích každý musel mít v období války vyvěšenu ceduli, že poslouchání zahraničního vysílání se trestá vězením nebo smrtí. Z dějin každý zná historicky známé volání o pomoc z rozhlasu z května roku 1945.

V dalších letech poválečných sloužil rozhlas hodně k informovanosti o pohřešovaných osobách, později jsou zde přenášeny politické procesy atd. Například bylo omezení vysílání zahraničních stanic, Rádio Svobodná Evropa byl typický příklad. Opět důvody byly politické. Rozhlas byl pod cenzurou. Bylo vynaloženo nemalé množství prostředků na rušení vysílání této stanice.

V srpnu v roce 1968 rozhlas vysílal zprávu o vstupu sovětských vojsk na naše území. Opět se rozhlas ocitl v podobné roli jako v roce 1945, kdy v dané situaci informoval všechny občany o dění.

Po převratu roku 1989 přesně v roce 1990, byla otevřena pobočka rádia Svobodná Evropa v Československé republice.

4.2 Rozhlas současné doby

V současnosti v České republice vysílá spousta stanic, některé vysílají regionálně, jiné mají uděleny licence celoplošně. Tyto licence uděluje Rada pro rozhlasové a televizní vysílání.

Úkolem rozhlasu je poskytovat nejen informační a zábavnou službu, ale současně najdeme v cílech i realizaci programů pro mládež, tedy funkci výchovnou. Stanice Českého rozhlasu, které vysílají celoplošně jsou ČRo 1 – Radiožurnál, ČRo 2 - Praha, ČRo 3 – Vltava, ČRo 6. Dále jsou regionální vysílání prostřednictvím 12 stanic. Dále jsou ostatní stanice zahraniční vysílání Českého rozhlasu a též ČRo Online, ČRo Radio Wave atd.

(<http://www.rozhlas.cz/radia/portal/>)

Z množství stanic poskytujících soukromé vysílání jsou známy například Rádio Frekvence 1, KISS Morava, Impuls, Evropa 2, Rádio Čas. Je nutno podotknout, že samozřejmě je pro soukromá rádia důležité hledisko zisku oproti vysílání veřejnoprávního rádia. U něj je stanoven poplatek, který se řídí zákonem č. 348/2005 Sb., o televizních a rozhlasových poplatcích.

Rádio může člověk poslouchat prakticky kdekoliv. V automobilu, při domácí činnosti, mnozí jej mají jako kulisu v zaměstnání. V obchodech se na nás mnohdy linou zvuky z rádia při nakupování. Spousta lidí ať již starších či mládeže si nechává zahrát nějakou skladbu pro své blízké a také se účastní různých soutěží.

5 Internet

5.1 Počátky internetu

Je to počítačová síť, která v současné době slouží k celosvětovému propojení menších sítí a slouží k přenosu dat.

Pravděpodobně je zbytečné se zabývat pojmem počítač. O tom, že je to vlastně zařízení, které zpracovává data pomocí programů a sestává se z hardwaru a softwaru jsou obeznámeny opravdu i děti. I když v útlém věku je to pro ně „kouzelná skříňka“, která jim umožňuje hrát hry a dívat se například na pohádku.

Jen stojí za uvedení spíše ta informace, která se týká vývoje počítače. První elektronkový počítač byl ENIAC (Electronic Numerical Integrator And Computer), jehož vývoj započal v roce 1943 v Penn State University v USA, vážil 27 tun, zabíral 63 m², spotřebovával 150 kW elektrické energie a jeho vývoj stál 500 000 dolarů.

(<http://cs.wikipedia.org/wiki/ENIAC>)

V dnešní době je samozřejmostí, kdy máme k dispozici počítače o hmotnosti pár set gramů a zabírají nám prostor jen pár cm.

„Internet se vyvinul z armádní sítě ARPANET spuštěné americkým ministerstvem obrany v roce 1969. ARPANET měl původně sloužit k efektivnějšímu využívání výpočetní kapacity drahých sálových počítačů, ale brzy začal být využíván pro komunikaci mezi lidmi v připojených výzkumných centrech a na univerzitách.“ (Reifová, I., 2004, s. 94)

Defakto všechna zařízení původně byla vynalezena vojenským sektorem. Teprve poté se využití dostalo k veřejnosti. *„Jelikož původní finanční podpora byla od agentury ministerstva obrany ARPA, lze argumentovat, že to byl nejvlivnější projekt pro mírové účely, na němž se americké vojenské síly podílely“* (Cairncross, F., 1999, s. 92)

Slovo internet je původem z části latinského slova, přesněji předpony inter, což je mezi a dále z anglického slova network – net, tedy síť.

Většina informací je na internetu soustředěna ve World Wide Webu, což je prohlížeč, který vytvořil programátor Marc Andreessen z University of Illinois. Pomocí prohlížeče bylo

umožněno zobrazení od obrázků, textu a podobně. Poté byl zaveden hypertext. Což vlastně znamená, že pokud na obrazovce je vidět zvýrazněné slovo, klikem myši, se otevře informace, která je příbuzná a může být uložena na jiném počítači v systému. Je zde i možnost, že dotyčný čtenář se může účastnit a poskytnout své informace vložím dalšího odkazu. Tento software Mosaic poté Netscape Navigator vyvinul rovněž Marc Andreessen a v roce 1994 jej poskytl veřejnosti.

5.2 Využití a uživatelé

„ Internet je pozoruhodný nejen pro svou popularitu, ale i pro schopnost inovace. Nebyl zrozen z televizního ani telefonního průmyslu, nýbrž z akademického výzkumu, a jeho rozmach byl poháněn kupředu spontánní poptávkou milionů uživatelů spíše než marketingovými volbami velkých společností“. (Cairncross, F., 1999, s. 85)

S názorem nelze jinak než souhlasit. Internet je v současnosti nedílná součást co se týká zdroje informací, i když někdy pouze prvotních. Autor se v knize zmiňuje o tom, že aby se mohl stát internet „informační dálnicí“, musí být přístupný všem bez rozdílu od babiček až po počítačové nadšence. A vskutku je tomu tak. Dnes je internet přístupný velké části populace. Umožňuje zpřístupnění informací milionům lidem na celém světě. V zaměstnání je využíván například jako elektronická pošta, zdroj interních informací na intranetech. Komunikace s klienty. Je levnou službou, neboť zprávu pošlete mnoha příjemcům.

Internet se používá ve všech oblastech. Od zpravodajství, přes bankovníctví, kdy si může každý sledovat stav plateb a svého účtu až po obchodování a nakupování přes internet. Mnoho lidí využívá daných služeb, šetří spoustu času a taktéž financí.

Co se týká dětí a mládeže, většinou využívají internet k zábavě. Internet nabízí spoustu možností. Od on line her, které využívají děti asi nejvíce, dále pak různé komunikátory jako je například Skype, ICQ nebo dnes mezi dětmi velmi oblíbený FACEBOOK. Dnešní děti a mládež se velmi rychle přizpůsobily a je pro ně naprostou samozřejmostí, že jakoukoliv informaci nejdříve zjišťují na internetu. Ať už se jedná o informaci týkající se školy a nebo zájmů, dále věcí, které si chtějí pořídit, stahují si hudbu, sledují filmy atd.

Protože děti považují práci s počítačem a internetem v dnešní době jako naprostou samozřejmost, mnohdy i ve znalostech předčí své rodiče a vychovatele.

5.3 Vliv internetu na děti a mládež

Je logické, že internet jako zdroj informací je pro děti přínosem. Prostřednictvím internetu děti získávají nové informace ze všech oblastí. Od historie, kultury, sportu. V poslední době je hodně využíváno komunikátorů, jak bylo výše zmíněno. Je to dáno samozřejmě tím, že děti komunikují se spolužáky a kamarády prostřednictvím těchto prostředků zdarma, což je pro ně výhodné a nemají poté problém s rodiči, kdy například pro využívání komunikace přes mobilní telefon bylo třeba mnohdy nemalých finančních prostředků.

Hraje zde roli i věk dětí. Z hlediska psychologického je u dětí, vytváření sociálních vazeb k vrstevníkům, hraje u nich velkou roli skupina, mají potřebu se začít odpoutávat pomalu od vztahů uvnitř rodiny. Z daného vyplývá navštěvování chatů a komunikace a navazování nových kontaktů. Mnohdy se zde projevuje nevědomost dětí z možného rizika. Nedokážou vyhodnotit, že vždy na druhé straně nemusí sedět dotyčná osoba, za kterou ji považují. Může se jednat o někoho naprosto jiného a taktéž jeho úmysly nemusí být čistě dobré. Mnohdy si děti sdělují veškeré informace týkající se jejich soukromí, zasílají své fotografie a sdělí i přesné údaje včetně adresy. Je tedy třeba, aby děti byly seznámeny s možnými riziky.

V současné době si je většina dospělých lidí dobře vědoma, že internet je na jedné straně skvělý prostředek k získání informací pro děti, ale na straně druhé skýtá i nebezpečí, kdy může být prostřednictvím něj dítě zneužito. Rodič by měl být seznámen, co dítě na internetu vyhledává. Které stránky navštěvuje. Vysvětlit mu, proč nemá poskytovat informace o své osobě. A taktéž by mělo být dítěti stanoveno, jakou dobu by mělo trávit u počítače. I když, ne vždy se dá zabránit, aby dítě, přestože navštěvuje jen vhodné stránky nebylo nějak překvapeno, například v podobě dosti odvážných reklam, které jsou umístěny již na úvodních stránkách internetu.

Tématem dětí a internet se v dnešní době zabývá spousta studií. Od vlivu na děti, přes zkoumání, které aktivity zde děti provozují, až po informace, zda rodiče kontrolují své potomky.

Krom mnohých dalších, jednou ze studií například je výzkum, který prováděla společnost, zabývající se marketingovými výzkumy a informacemi v ČR TNS AISA pro nadaci Naše dítě. (<http://www.tns-aisa.cz/NewsDet-n25.aspx>)

Problematikou se zabývá i policie. V rámci resortu ministerstva vnitra, byla pořádána konference Bezpečný internet pro děti, která byla uspořádána 20. dubna 2009. Zde se projednávala otázka nelegálního obsahu na internetu a samozřejmě s tím spojené možnosti, jaké nebezpečí dětem hrozí a jak tomu lze zabránit.

(<http://www.policie.cz/clanek/cz-pres-2009-bezpecnejsi-internet-pro-deti.aspx>)

Komunikace je jednou ze základních kompetencí v rámci základního vzdělávání, kdy žák „rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění, využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi“.

(http://www.msmt.cz/uploads/Vzdelavani/Skolska_reforma/SP_kkzv.pdf)

Tedy i školy se zabývají vzdělávání dětí v této oblasti. Mediální výchova se v současné době vyučuje na základních školách, středních školách, gymnáziích. Zde jsou seznámeni s fungováním médií, učí se mediální gramotnosti, jsou jim zde vysvětleny principy reklamy, nastíněny zákony, učí se kritickému přístupu ke zpravodajství i např. k reklamě, jsou seznamováni s riziky médií. Tedy i s riziky internetového seznamování a sdělování údajů atd.

6 Periodický tisk, knihy

Jedním z nejstarších artefaktů je kniha. I když původně to byly hliněné destičky, kde bylo vrýváno písmo a vypalováno a nebo se psalo na pergamenové svitky, lidé si tak předávali informace pro svá budoucí pokolení. Na pergamenové svitky se psalo až do 13. - 14. století, kdy byl postupně nahrazován papírem.

Po dlouhá staletí jsou knihy spojovány se vzdělaností. Ve starověku byla největší knihovna Alexandrijská knihovna. Zde bylo obsaženo až 700 tisíc rukopisů. Všechny knihy se psaly ručně. V knihách bylo zapisováno vědění ze všech oblastí, které se v antice vyučovaly. Ať už se jednalo o vědy matematické, astronomii, architekturu, historii a tak dále. Tato knihovna však byla zničena Araby a to v 7. století.

Jak již bylo zmíněno, knihy se psaly ručně, byly vzácné a spojované se vzdělaností a studiem. Ve středověku převážně knihy přepisovali mniši v kláštorech a byly samozřejmě k dispozici ve všech univerzitách. Všechny vědomosti tehdejší doby byly zapsány do knih a bylo možné vědění vše obsáhnout. Což v současné době není v silách žádného člověka.

Později se začal využívat blokový tisk. Výroba knih však byla náročná záležitost. Každá stránka se nejdříve musela vyřezat ze dřeva, poté byla natřena inkoustem a otištěna.

Převrat nastal vynálezem knihtisku. Johannes Gutenberg, který stojí za objevem knihtisku v 15. století, v tehdejší době snad mohl jen tušit, jakým přínosem se jeho vynález pro lidstvo stane. Daná událost se datuje kolem roku 1440 či 1448. Údaje nelze přesněji určit. Knihy se začaly tisknout ve větších sériích a byly tím dostupné nejen pro nejbohatší vrstvy.

S pokrokem a samozřejmě postupným vylepšováním tisku nastal rozmach ve vydávání knih. V roce 2008 byl počet vydaných knižních titulů 18 520, z toho dětských knih 1385 a dále například 575 školních učebnic.

(<http://www.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2009/03/kultura-cr-v-cislech-2009.pdf>)

V dnešní době je na trhu k dispozici nepřeberné množství knih, ale pořízení knihy není levnou záležitostí. Je tedy běžné si knihy půjčovat v knihovnách. Krom veřejnosti, která si půjčuje literaturu k zábavě, tuto možnost využívá spousta žáků a studentů. V naší republice byly

pro srovnání jsou k dispozici údaje, které zveřejňuje Národní informační a poradenské středisko pro kulturu každý rok na stránkách Ministerstva kultury. Pro lepší představu je zde tabulka s údaji :

Rok	Počet knihoven v ČR	Počet registrovaných čtenářů	Počet vypůjčených knih	Počet knih na jednoho čtenáře
2008	5437	1 443 813	66 563 395	46,1
2005	5920	1 537 972	71 974 107	46,8
2000	6019	1 523 005	70 400 600	46,2

(<http://www.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2009/03/kultura-cr-v-cislech-2009.pdf>)

(http://new.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2009/03/statistika_kultury_2008_nipos.pdf)

Z údajů lze vyvodit, že přesto, že počet knihoven klesá, současně klesá i počet čtenářů, počet knih na jednoho čtenáře zůstává poměrně srovnatelný. Tedy lidé čtou stále stejné množství knih.

Mimo knih byla vydávána periodika, tedy noviny, časopisy. Časopis se liší tím, že je určen pro cílenou skupinu. Tedy od dětí, přes časopisy určené pro ženy, muže atd. Dále je časopis zaměřen více na odbornou stránku. Například časopisy o počítačích. Rovněž Univerzity vydávají své časopisy, kde publikují například vědecké výzkumy a nové poznatky z oblasti vědy. Uvedené časopisy jsou výborným zdrojem pro studenty, jsou totiž aktuálnější a informace jsou zde poskytnuty dříve, než vyjdou v nějaké knižní publikaci.

V roce 2009 uváděla Česká televize pořad Kniha mého srdce. Jednalo se o pořad, kterým byli inspirováni pořadem BBC The Big Read. Jednalo se o velmi dobrý nápad, jak přimět lidi k tomu, aby se vyjadřovali ke knihám, která kniha je zde nejoblíbenější. Mělo to samozřejmě výchovný charakter. Malinko podnítit lidi, aby více četli.

(<http://www.ceskatelevize.cz/program/knihamehosrdce/knihy/>)

Když budeme brát opět dětského čtenáře, důležitý je zájem rodičů a vychovatelů. Je nutno vypěstovat u dětí návyk ke čtení. I přes jejich orientaci v dnešní informační společnosti, je čtení klasických knih důležité. Krom jiného má vliv na jejich celkovou vzdělanost.

V současné době je na našem trhu nesčetné množství periodického tisku. Právní předpis, který reguluje vydávání periodického tisku v České republice, je zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (nebo-li tiskový zákon). Evidenci periodického tisku vede Ministerstvo kultury. Z uvedených statistik Národního informačního a poradenského střediska pro kulturu je možno zjistit, že například z roku 2008 počet titulů novin 1737, z toho však co se týká vydávání alespoň 4 x týdně je počet deníků 126. Ostatních novin je 1611, z toho vydávaných méně často je 1506 a 2-3 x týdně je 5. Počet titulů časopisů byl 3950, z toho pro širokou veřejnost je 2170 a pro specifické skupiny 1780. Uvádí zde, TOP časopisy podle tématických skupin. Časopisy pro děti a mládež jsou na 6. místě.

(<http://www.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2009/03/kultura-cr-v-cislech-2009.pdf>)

Údaje i pro rok 2008 jsou rovněž dostupné na stránkách Českého statistického úřadu.

(http://www.czso.cz/cz/cr_1989_ts/1210.pdf)

7 Děti

Dítětem je člověk v prvním období svého života. Od narození po dosažení dospělosti. Je mnoho pohledů. Z psychologického hlediska se setkáme s pojmem dítě již u nenarozeného plodu. Z právního hlediska je dítě považováno za fyzickou osobu, která je nositelem právní subjektivity. Tedy způsobilost k právům a povinnostem, která vzniká narozením a zaniká úmrtím či prohlášením za mrtvého. Danou způsobilost má i plod v matčině těle. Pro účely bakalářské práce je vhodné vzít hledisko psychologické.

7.1 Periodizace vývojových období

Periodizace vývojových období dle S. Freuda (dělí vývoj dle uspokojování pudů). Rozdělil stádia do 5. období. Orální stádium, zhruba 1. rok života dítěte. Zde bral činnosti sání pomocí úst jako zdroj slasti. V dalším stádiu análním- tedy 2. a 3. věk života dítěte je vázáno s uspokojením potřeb přes vyměšovací funkce. Období je typické jástvím. Poté stádium falické- 4. a 5. rok. Oblast slasti je manipulace s genitáliemi. Uvědomění dítěte svého těla. Vztahy dítěte k rodičům, obdobné jako u antických bájí o králi Oidipovi. tzv. Oidipovský a Elektřin komplex. U chlapců přání vzít si matku, žárlivost vůči otci a strach z potrestání-tzv. kastracní komplex. Elektřin komplex je sexuální přání zaměřená na otce, rivalita vůči matce, tedy komplex je řešený tím, že dojde k potlačení těchto pudů a dívka se identifikuje s matkou a přijme ženskou roli. S tímto souvisí vývoj tzv. „nadjá“, superga. V podstatě dítě se identifikuje s rodičem i když jej nevidí, tak má v sobě jeho hodnoty a přání. Pokud udělá něco špatně, supergo jej jakoby napomíná a cítí vinu. Pokud překoná obtíže tohoto období, je jeho vývoj v pořádku. Další období je stádium latence – od 5. až 6. roku do dospívání. Dítě jde do školy, nastává období relativně klidné. V daném období si většinou osvojuje kulturní hodnoty, společenské a etické normy. Dále období genitální- přibližně od 12. let. Zde Freud měl domněnku, že se jedná o ožívání sexuálních pudů ze stádia falického i když s velkými rozdíly. Dospívající dítě začíná navazovat vztahy mimo rodinu, postupně hledá heterosexuální vztahy. Již není egocentrické, ale začíná lásku krom vyžadování i poskytovat druhému. Tato teorie byla mnohokrát kritizována. Později se snažili další psychologové nedostatky uvést na pravou míru. Nejvýraznější byl E. H: Ericson, který teorii rozpracoval. Vycházel z toho, že si dítě musí na každém stupni vývoje vyřešit určitý „psychosociální konflikt“. Pokud se mu tato skutečnost nepodaří, jeho vývoj bude pozdržen. (Langmajer, J., Krejčířová, D., 2006, s. 239 – 242)

Další dělení vývoje je od psychologa J. Piageta. Ten dělí vývoj dítěte dle poznávacích funkcí.

Senzomotorické stádium- od narození do dvou let. Zde převládá vnímání. Tedy vjemy, které dítě získává pomocí pohybů a smysly. Dítě zde poznává trvalost objektu, to je, že předmět, který zmizel z jeho zorného pole nepřestal existovat a hledá jej.

Symbolické, předpojmové myšlení- od dvou do čtyř let. Dítě mluví a řeč používá jako symbol pro předměty, pomocí řeči vyjadřuje svá přání a ne objektivní svět kolem sebe. Objevuje se u dítěte egocentrismus, dítě je jím ovládáno.

Stádium názorného myšlení- od čtyř do sedmi let. Začíná vyvozovat závěry z manipulace s předměty. Typickým příkladem je, že přesypává korálky do skleničky a vyvozuje závěr, že ve vyšší sklenici je větší množství korálků. Dítě často podléhá sugescím.

Stádium konkrétních operací- zhruba do 11 let. Lépe chápe příčinné vztahy, taktéž počet, následnou řadu.

Stádium formálních logických operací- od dvanácti do čtrnácti let. Pracuje s pojmy, které jsou obecnější a abstraktnější, již má více alternativních řešení u daného problému, dokáže aplikovat logické operace. Má nový způsob morálního hodnocení pomocí mravních soudů. Analyzuje a posuzuje sebe, svůj život. (Farková, M., 2006, s. 159)

Práce je zaměřena na věkovou skupinu od 9 – 15 let.

Ve věku 9. let dítě navštěvuje základní školu na I. stupni. Období spadá do období středního školního věku. Nachází se v období, kdy již si uvědomuje plně vlastní pocity i pocity druhých lidí a umí své pocity již regulovat. Má již určité zaužívané sociální chování a tedy ví, co může a co nesmí. Jeho morálka je autonomní, tedy uznává jednání za správné či nikoliv. Je to však pouze okrajové. Spíše se jedná o zásady, jako například, že by měl poslouchat svého rodiče. Později, kolem věku 11 let chápe mravní hodnocení více. Ví, že pokud udělá něco špatně, bude se přihlížet k tomu, proč se tak choval, tedy jaký důvod mělo jeho jednání. Tento věk je typický pro sebehodnocení. To je hodně závislé na tom, jak vidí dítě okolí. Hlavně rodiče, poté spolužáci, ostatní děti. V tomto věku děti vytváří vztahy přátelství mezi sebou. V daném věku jsou děti ještě velmi citově vázány na rodinu. Ta pro ně představuje jistotu, bezpečí, dítě se vždy obrací s problémy na své rodiče. Hodně ovlivňuje děti kromě rodičů učitel. Pro děti v daném věku je typickou činností ještě hra.

Období pubescence začíná kolem 11 – 15 let. Nejdříve je fáze prepuberty. U dívek od 11 – 13 let,

u chlapců fyzický vývoj je pozdější. Dále fáze vlastní puberty, nastupuje po prepubertě až do dosažení reprodukční schopnosti. Jedná se zhruba o období ve věku 13 – 15 let. Jednak se v daném věku projevují první stránky pohlavního zrání a dále je hodně psychických změn, také změny sociální. Od věku 12 – 13 let jsou děti žáky již II. stupně základní školy. Pro dané období je typická emoční labilita. Projevuje se citovými konflikty, dále nesoustředěností ve škole, konflikty s rodiči. Děti se snaží odpoutávat od rodinných vazeb. Což mnohdy je velmi těžké. Spíše děti si myslí, že rodiče se chovají špatně. Navazují nové vztahy se svými vrstevníky, ty jim dávají jakousi jistotu. Nejdříve se tvoří skupiny stejného pohlaví. Později začíná zájem o druhé pohlaví. Přátelství je pro ně hodně důležité, svěřují si všechna svá tajemství, problémy. Sebehodnocení kolem 15 let začíná stoupat. Bere v úvahu již i to, co si myslí, jak jej druzí vidí. Co se týká kognitivního vývoje, je zde fáze formálních operací, děti vyvozují soudy, dokážou u řešení problému nalézat vícero řešení, co je důležité, protože děti již dokážou morálně hodnotit. Tedy umí vlastně posuzovat své pocity, myšlenky, jak jednají s jakýmsi nadhledem a dokáží je kriticky posoudit. Dále berou pohled na svět reálně. Tedy srovnávají to, co by mělo být, jak to je a situaci srovnávají.

II Empirická část

8 Vlastní výzkum

Ve výzkumné části jsem se zaměřila na zjišťování, jak ovlivňují média děti. Zda vlastní přístroje jako televizi, rádio, zda je používají. Co sledují v televizi, které pořady a uvědomují-li si vliv násilí, které sledují v televizi. Kolik času tráví u televizní obrazovky či počítače. Zvolila jsem metodu a to metodu dotazníkovou. Je to jedna z nejvíce používaných metod v pedagogickém výzkumu. Samozřejmě, že někdy je možnost, že může respondent odpovídat zkresleně a to , že se snaží odpovědět, jak si myslí, že by to mělo být správné. Nicméně pro potřeby mého výzkumu se mi jevila tato metoda jako nejvhodnější.

8.1 Charakteristika výzkumu

Přípravná etapa

Nejdříve jsem si stanovila, jaké otázky bude dotazník obsahovat. Jakou formu odpovědí u každé otázky zvolím. Některé otázky jsou zodpovídaný formou ano-ne, jiné jsou označeny formou a), b), c) a respondent si zvolí jednu z možností. Dále se v dotazníku objevilo seřazení podle oblíbenosti, kde bylo médium označeno dle oblíbenosti číslem.

Snažila jsem se volit dotazník tak, aby byl srozumitelný vzhledem k věku respondentů. Respondenti byli žáci dvou základních škol ve věku 9 – 15 let.

Dotazník obsahoval 20 otázek. (viz. příloha č. 1)

Několik dotazníků jsem předem vyzkoušela na dětech odpovídajícím věku, které jsou rodinnými příslušníky. Dále následovala:

Realizační etapa

Šetření jsem prováděla na dvou základních školách. Vybrala jsem školy s přibližně stejným počtem žáků. Nejprve jsem navštívila ředitelky škol, kde jsem požádala, zda mohu zde provést dotazníkové šetření, dále jsem seznámila ředitelky, které oblasti konkrétně by se můj výzkum týkal a zda budou souhlasit s mým záměrem. Jsem si vědoma, že mnoho studentů tímto způsobem získává data pro své výzkumy a tedy jsem se domluvila na vyplnění dotazníků žáky s třídními učiteli. Ti byli seznámeni s dotazníky a instruováni o přesném vyplnění a zodpovězení případných otázek.

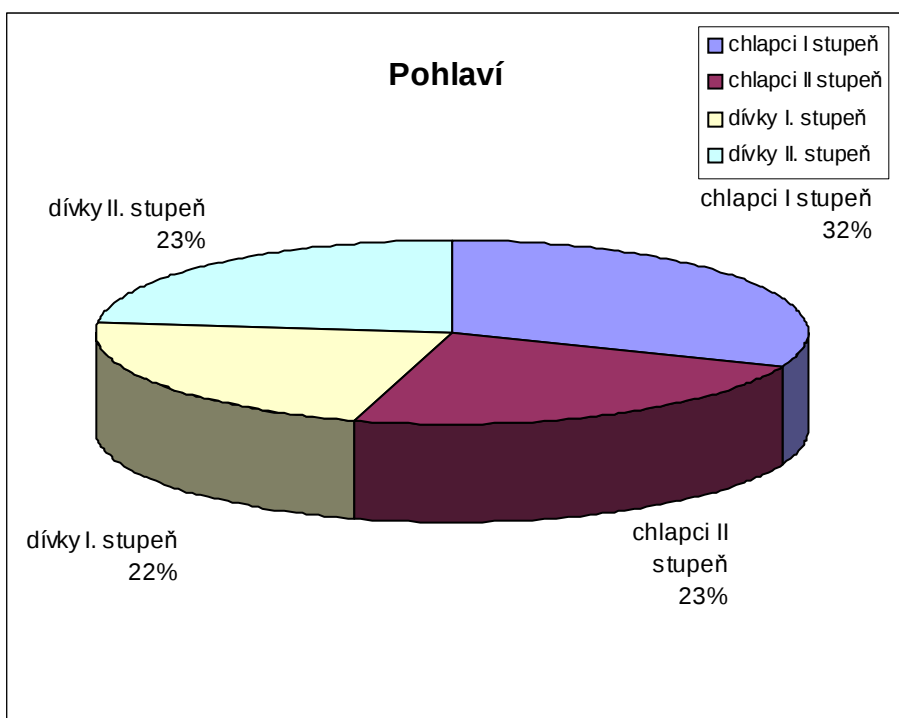
Přes instrukce, bylo šest dotazníků vráceno s více než jednou odpovědí a tedy dané dotazníky byly vyřazeny. Překvapilo mě, že se vždy jednalo o dotazník u žáků druhého stupně. Tedy nemohu říci, že neporozuměli otázce.

Respondenty jsem rozdělila na respondenty I. stupně ZŠ a respondenty II. stupně ZŠ. Jen pro názornost jsem ještě u otázky číslo 1 rozlišila počty a procentuelní zastoupení dívek a chlapců na I. i II. stupni. Dále jsem uvedla, dle otázky číslo 2, v jakém věkovém rozmezí se respondenti pohybovali. U otázek č. 7, 11, 15 jsem stanovila hypotézy. K testování jsem použila test nezávislosti chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku.

8.2 Data výzkumu

Otázka č. 1: Otázka týkající se pohlaví.

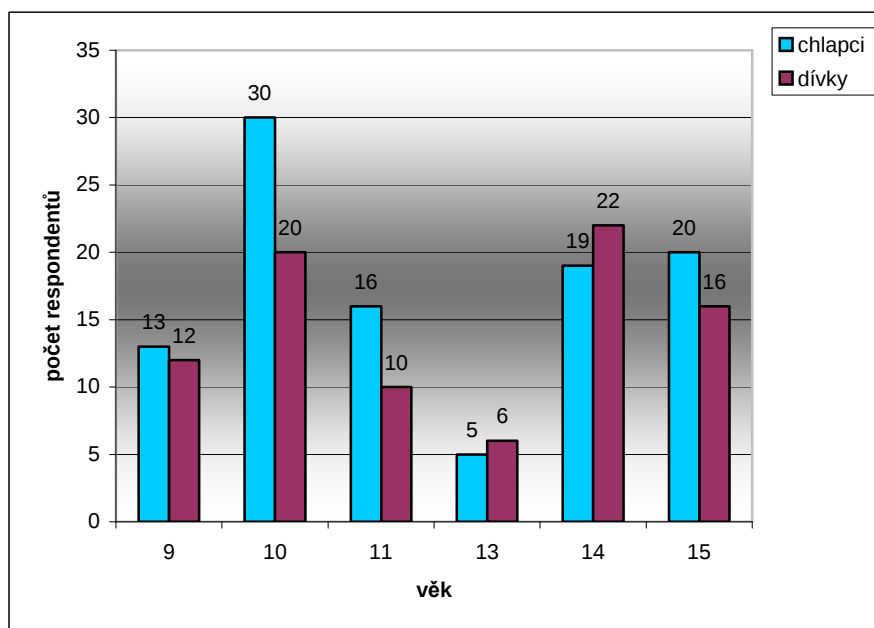
Pohlaví	I. stupeň	II. stupeň
muž	59	44
v %	32 %	23 %
žena	42	44
V %	22 %	23 %

Z celkového počtu 189 respondentů je 101 žáků I. stupně, tedy 54 % a 88 žáků II. stupně, a tedy 47 %. Pro názornost jsem ještě první otázku rozdělila na chlapce a dívky s počtem i procenty. Na prvním stupni bylo 42 dívek, v procentuelním zastoupení tvoří podíl z celkového počtu 22 %, dále 59 chlapců, což je 32 %. Na druhém stupni bylo 44 dívek a tedy 22 % a stejný počet chlapců, tedy 44 a tvoří také 22 %.

Otázka č. 2 se týkala věku respondentů.

	I. stupeň			II. stupeň		
věk	9 let	10 let	11 let	13 let	14 let	15 let
počet chlapců	13	30	16	5	19	20
počet dívek	12	20	10	6	22	16

Věk dětí na prvním stupni byl v rozpětí od 9 do 11 let. Na druhém stupni se věkové rozmezí pohybovalo od 13 do 15 let.

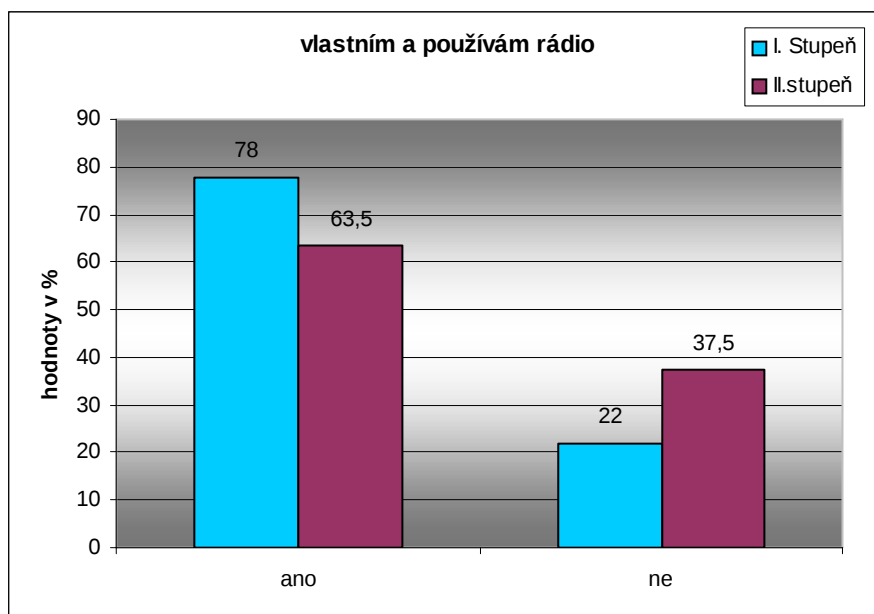
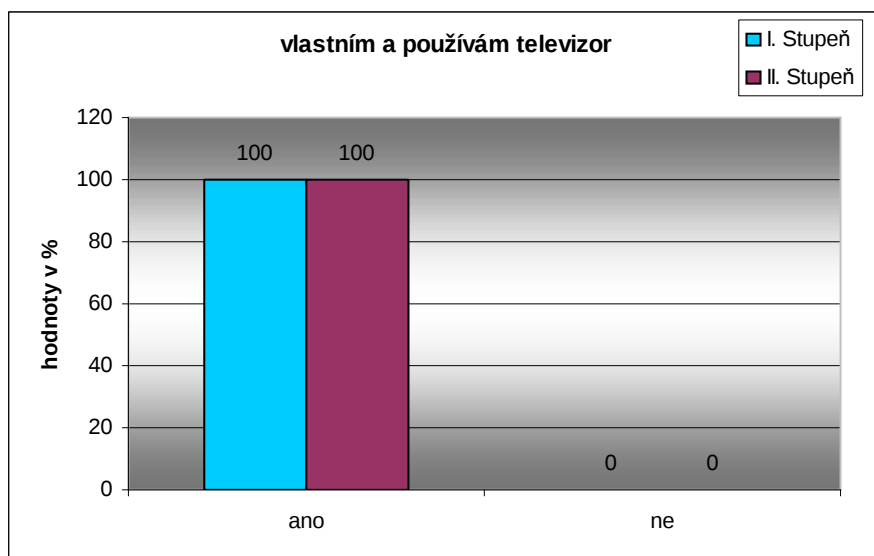
Otázka č. 3:

Z uvedených přístrojů uveď, zda je máš a používáš nebo ne:

Respondenti měli vypsat přístroje, jejich úkolem bylo uvést, zda jsou součástí jejich života a používají je.

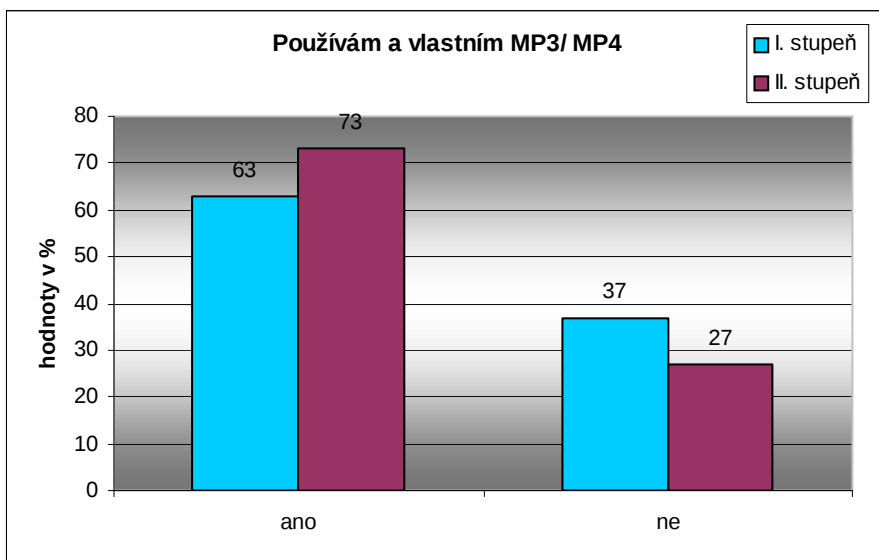
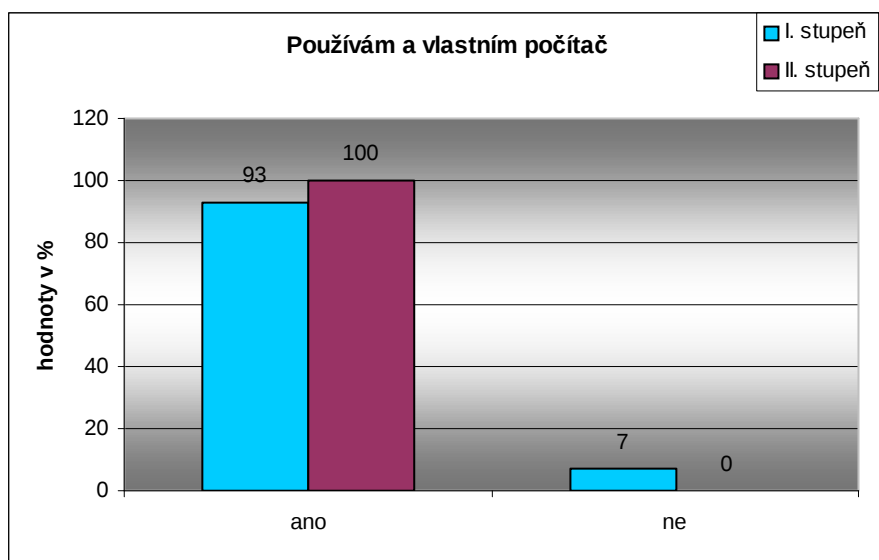
televizor		
Respondenti	ano	ne
I. stupeň	101	0
v %	100 %	0 %
II. stupeň	88	0
v %	100 %	0 %

rádio		
Respondenti	ano	ne
I. stupeň	79	22
v %	78 %	22 %
II. stupeň	55	33
v %	63,5	37,5

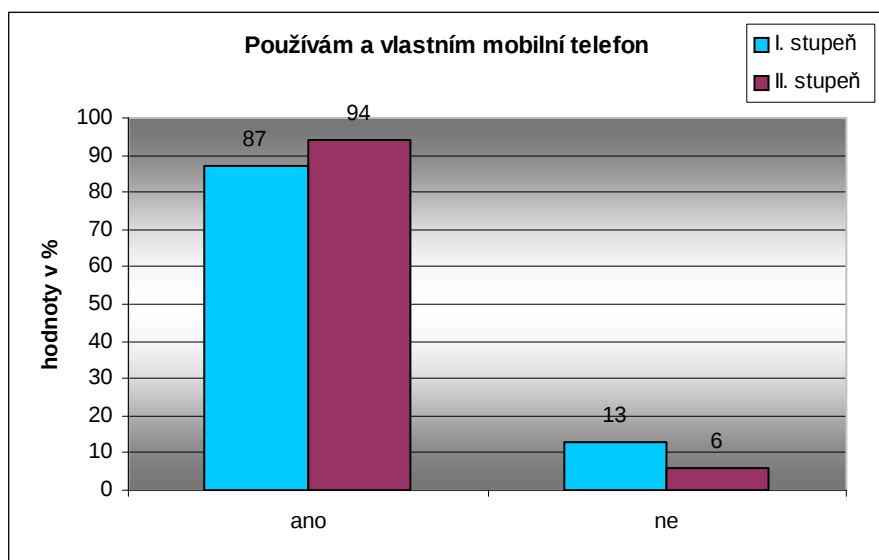
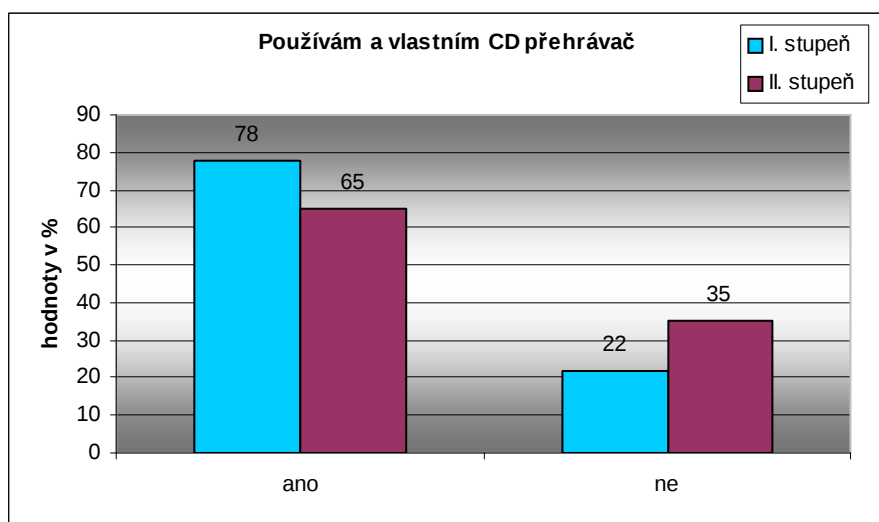
počítač		
Respondenti	ano	ne
I. stupeň	94	7
v %	93 %	7 %
II. stupeň	88	0
v %	100 %	0 %

MP3/MP4		
Respondenti	ano	ne
I. stupeň	64	37
v %	63 %	37 %
II. stupeň	64	24
v %	73 %	27 %

CD přehrávač		
Respondenti	ano	ne
I. stupeň	79	22
v %	78 %	22 %
II. stupeň	57	31
v %	65 %	35 %

mobilní telefon		
Respondenti	ano	ne
I. stupeň	64	37
v %	63 %	37 %
II. stupeň	64	24
v %	73 %	27 %

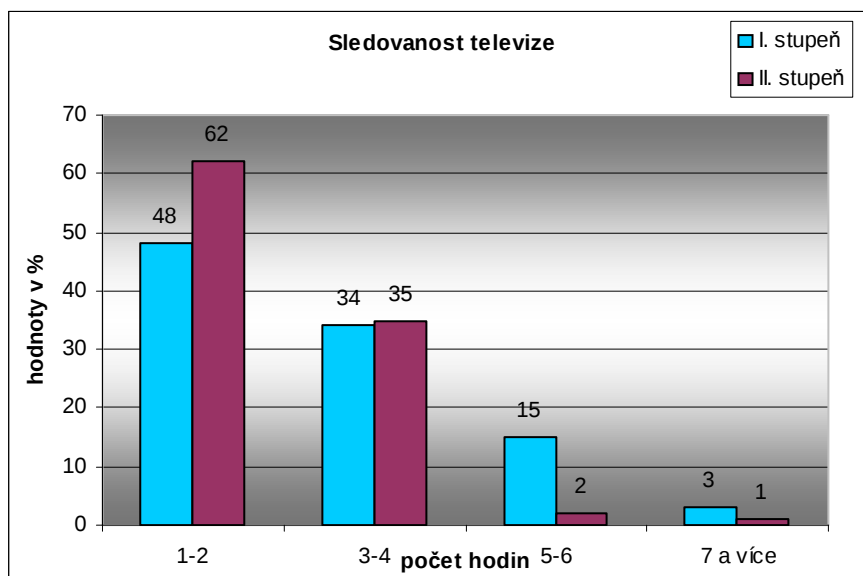
Z uvedených hodnot a z názorných grafů, je zjevné, že pro dnešní děti je technika naprosto dostupná. Tedy masmédia ať už se to týká televize, rozhlasu, mobilního telefonu či internetu nejsou bariérou, nýbrž každodenní samozřejmostí kolem. Televizor vlastní a používá 100 % respondentů, rádio používá na I. stupni 78 %, na II. stupni 63,5 %. S téměř totožným výsledkem

jako u televize se setkáváme u počítače. Tato hodnota nám ukazuje, že na I. stupni je počet dětí používajících počítač 95 % a na II. stupni je to 100%. Dnešní děti jsou generace, která vlastně „vyrůstá“ na počítačích. V extrémních případech se setkáváme s případy, kdy rodiče posadí dítě k počítači již v batolecím věku. Rozdílnější hodnoty jsou u MP3, MP 4 přístroje, ten používají více děti starší. Na I. stupni je využíván v 63 % a na II. stupni je to o 10 % více, tedy 73 %. CD přehrávač, který děti využívají hlavně k pouštění hudebních CD nosičů je využíván v 78 % na I. Stupni a v 65 % na II. stupni. Zde je trend opačný mezi I. a II. stupněm. Pravděpodobně se jedná o situaci, kdy starší děti si pouští hudbu přes MP3, MP4, kterou stahují z internetu na tento přístroj, kdežto mladší děti ještě nedokáží s danou technikou tolik pracovat a využívají klasického přehrávače. Dalším přístrojem je mobilní telefon. Ten je naprostou samozřejmostí již u dětí na I. stupni. Zde uvedlo, že jej používá 87 % dětí na I. a 94 % dětí na II. stupni. U mobilního telefonu jsou dva aspekty. Jeden, kdy rodiče v dnešní vcelku hektické době mají možnost zkontrolovat své dítě, druhá strana však, že děti telefony nosí do vyučování a pro mnoho učitelů nastává situace, kdy musí řešit kázeň, neboť děti telefony nechávají zapnuté. Dále se objevil fenomén „kyberšikana“, kdy natáčí učitele a samozřejmě i své spolužáky. Může se stát, že i učitel se dostane do nějaké pro něj nepříjemné situace, žáci situaci natočí na mobilní telefon a umístí na nějaké webové stránky. Tím pádem se dostane takovéto zveřejnění ponižujících materiálů ke shlédnutí pro obrovské množství lidí.

Otázka č. 4:

Jak dlouho se denně díváš na televizi? (v hodinách)

Respondenti	1-2 hodiny	3-4 hodiny	5-6 hodin	7 a více hodin
I. stupeň	49	34	15	3
v %	49 %	34 %	15 %	3 %
II. stupeň	54	31	2	1
v %	62 %	35 %	2 %	1 %

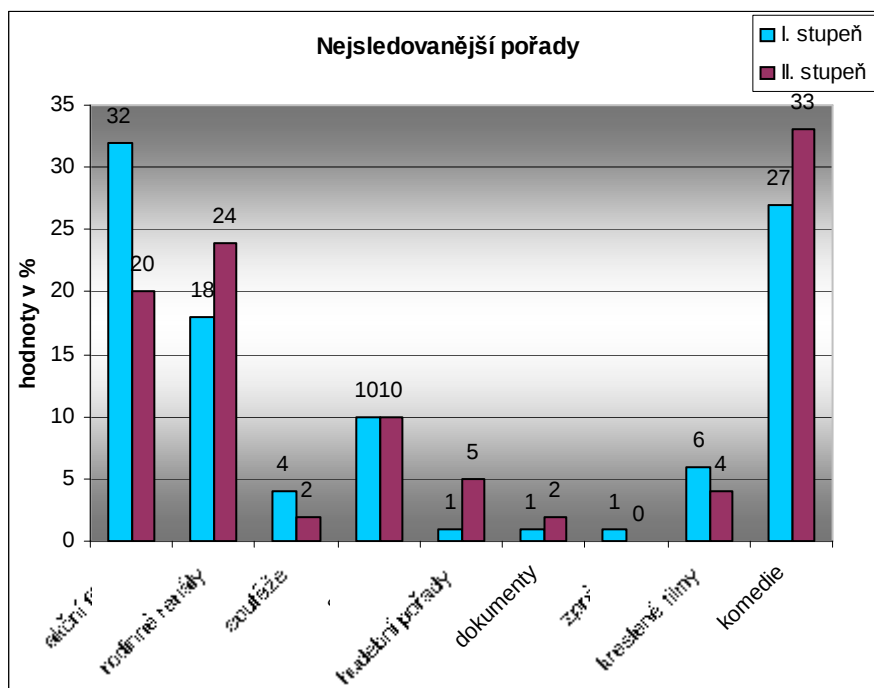

Z výsledků je patrné, že děti jak na I., tak na II. stupni označily nejčastěji odpověď b), tedy že sledují televizi 1-2 hodiny denně. Markantnější je to u dětí na II. stupni, kdy tuto odpověď uvádí 62 % dětí. Dalších 35 % dětí na II. stupni sleduje televizní obrazovku 3-4 hodiny a 5-6 hodin sledují 2 %, 7 a více pouhé 1 % dětí. U dětí na I. stupni není rozdíl tak markantní. Zato uvedly, 1 – 2 hodiny sleduje 48 % tedy téměř polovina a 34 % dětí věnuje 3 – 4 hodiny svého času sledováním televize. Dalších 15 % sleduje televizi 5-6 hodin, což se mi zdá vcelku dlouhá doba. 7 a více uvedly 3 % dětí I. stupně. Odborníci obecně uvádí, že sledovanost televizní obrazovky u dětí kolem 7- 12. roku by měly sledovat televizi hodinu denně, děti 12 – 15 lety, dvě hodiny.

Otázka č. 5:

Které pořady sleduješ v televizi nejčastěji?

Respon- denti	akční filmy	rodinné seriály	soutěže	sport	hudební pořady	dokumenty	zprávy	Kreslené filmy	komedie
I. stupeň	32	18	4	10	1	1	1	6	27
v %	32 %	18 %	4 %	10 %	1 %	1 %	1 %	6 %	27 %
II. stupeň	18	21	2	9	4	2	0	3	29
v %	20 %	24 %	2 %	10 %	5 %	2 %	0 %	4 %	33 %

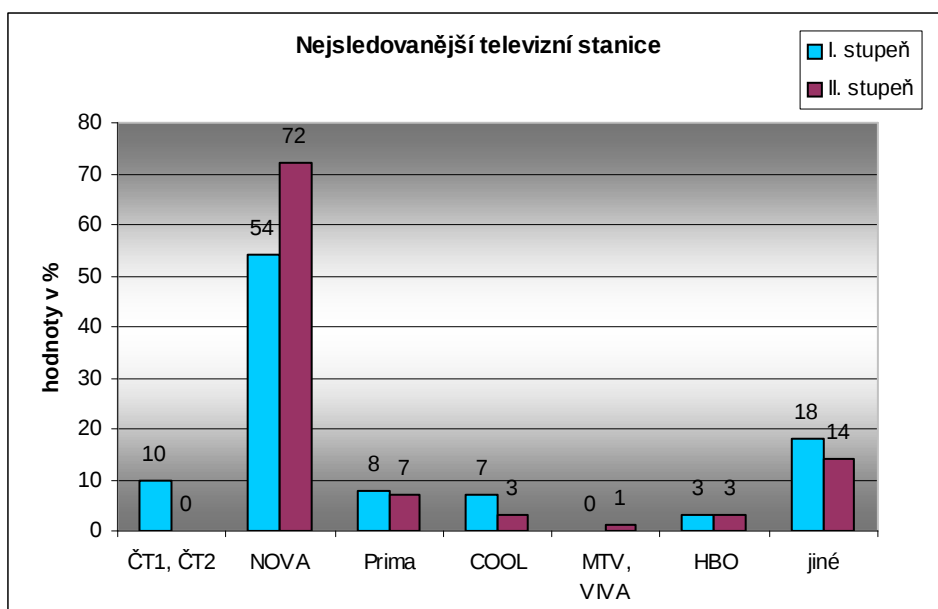

Cílem otázky bylo zjistit, které pořady děti sledují. Nejčastější odpověď u žáků I. stupně byly akční filmy s 32 %. Vzhledem k tomu, že na začátku jsem rozdělila i složení žáků, tedy respondenty I. stupně byli ve větším počtu chlapci, tyto odpovědi mohou s tím korespondovat. Na druhém místě byly komedie s 27 %, dále rodinné seriály 18 %, sport 10 %. Překvapením bylo spíše, že kreslené filmy se oproti mému očekávání u dětí na I. stupni objevily až na 5. místě a to s 6 %. Na II. stupni jsou nejoblíbenější komedie s 33% odpovědí, následují rodinné seriály s 24 % a akční filmy jsou na 3. místě s 20 %. Sport sledují děti stejně. Starší děti se o něco více zajímají o hudební pořady, dokumentární pořady a zprávy děti nezajímají téměř vůbec. Zde se mi potvrzují výsledky s otázkou č. 6. Děti sledují nejvíce televizní stanici NOVA. Dané zjištění koresponduje s vysíláním televize NOVA, protože skladba televizního vysílání této stanice se povětšinou skládá z akčních filmů, komedií. Zde pro srovnání, jaké odpovědi byly uvedeny.

Otázka č. 6:

Kterou stanici nejčastěji sleduješ?

repondenti	ČT1, ČT2	NOVA	Prima	COOL	MTV, VIVA	HBO	jiné
I. stupeň	10	55	8	7	0	3	18
v %	10 %	54 %	8 %	7 %	0 %	3 %	18 %
II. stupeň	0	63	6	3	1	3	12
v %	0 %	72 %	7 %	3 %	1 %	3 %	14 %

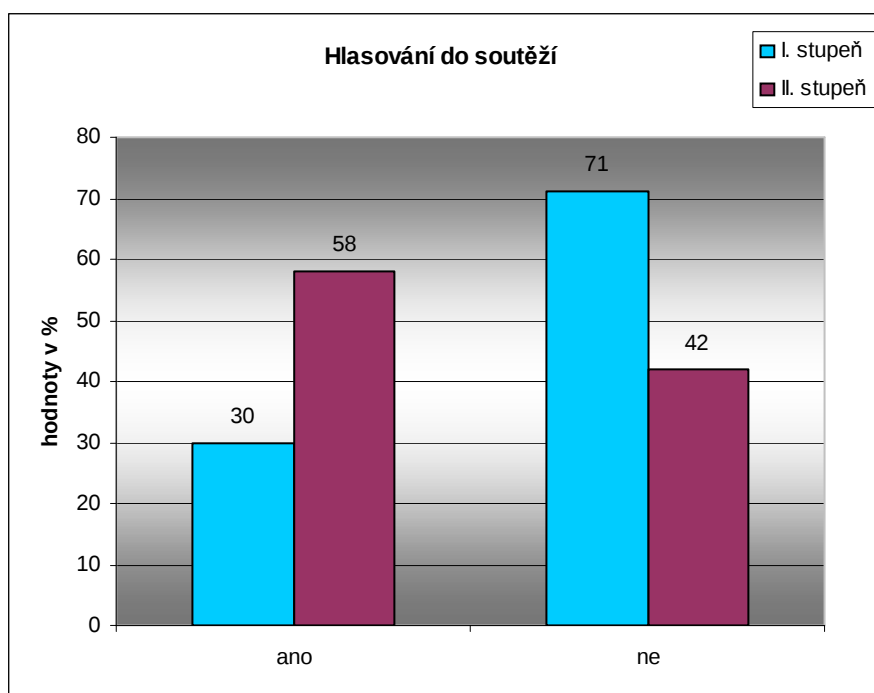
V teoretické části jsem se zmiňovala, že veřejnoprávní televize je více uzpůsobena svým programovým složením dětem. Rovněž je dáno zákonem, že poslání veřejnoprávní televize je vzdělávat a informovat, krom poskytování zábavy. Z mého šetření však jednoznačně vyplývá, že sledovanost televize je u dětí I. stupně pouhých 10 % a II. stupně je nulová. Avšak potvrzuje se mi, že programy, které jsou na ČT 1 v odpoledním vysílání zaměřeny na soutěže a určeny dětskému diváku, dle odpovědí dětí nejsou tolik populární (I. stupeň 4 %, II. stupeň 2 %) a tedy i sledovanost je nízká. Nejsledovanější je tedy televize NOVA, jak jsem již uvedla. Na I. stupni děti sledují stanici v 54 % a na II. stupni je to 72 %. Dále jsem chtěla zjistit, zda jsou děti pasivními diváky, či se aktivně zapojují. Myslím tím různé soutěže, kdy je možnost hlasování. Například nedávno probíhající soutěž „Superstar“, která přímo vybízela diváky k zasílání SMS

a tím udělení hlasu soutěžícímu nebo různé hitparády. Zde jsem očekávala větší zapojení dětí na II. stupni, což se potvrdilo v odpovědích u otázky č. 7

Otázka č. 7:

Zapojil jsi se někdy aktivně do soutěže v televizi, např. hlasováním přes SMS?

Respondenti	ano	ne
I. stupeň	30	71
v %	30 %	71 %
II. stupeň	51	37
v %	58 %	42 %

Z grafu je vidět rozdíl, kdy děti na I. stupni uvedly ve 30 %, že se někdy aktivně zapojily hlasováním do soutěží a v 71 %, jejich odpověď byla záporná. Oproti starším dětem na II. stupni, kdy trend byl opačný a v 58 % se zapojily a ve 42 % ne. Pro ověření jsem si stanovila dvě hypotézy.

H_0 Frekvence aktivní účasti do soutěží v televizi např. hlasováním přes SMS je u dětí na I. i na II. stupni stejně velká.

H_A Frekvence aktivní účasti do soutěží v televizi např. hlasováním přes SMS je u dětí na I. i na II. stupni rozdílná. (děti na II. stupni hlasují častěji než děti na I. stupni)

H_0 se označuje nulová hypotéza, kdy platí, že je předpoklad, že mezi sledovanými jevy není statisticky významný rozdíl.

Oproti tomu H_A , nebo-li alternativní hypotéza je předpoklad, že mezi sledovanými jevy statisticky významný rozdíl je.

Zda se uvedené hypotézy přijmou nebo odmítnou, je třeba testovat nulovou hypotézu. Použila jsem test nezávislosti chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku se dvěma řádky a dvěma sloupci. Uvedený test se používá „v případech, kdy proměnné (jevy), mezi nimiž máme ověřovat vztah, mohou nabývat pouze dvou alternativních kvalit.“ (Chráška, M., 2003, s. 101)

Hladinu významnosti, tedy pravděpodobnost že nesprávně odmítnu nulovou hypotézu zvolím 0,05 (5%). Tato hladina se používá ve většině pedagogických výzkumů. Čtyřpolní tabulka má 1 stupeň volnosti a tedy vypočítanou hodnotu χ^2 srovnám s kritickou hodnotou pro 1 stupeň volnosti a hladinou významnosti 0,05.

$$\chi^2_{0,05}(1) = 3,84$$

	zapojují se	nezapojují se	Σ
I. stupeň	30	71	101
II. stupeň	51	37	88
Σ	81	108	189

	α	non α	Σ
β	a	b	a+b
non β	c	d	c+d
Σ	a+c	b+d	n

Výpočet chí-kvadrátu se zjednodušuje pomocí vzorce:

$$\chi^2 = n \cdot \frac{(ad - bc)^2}{(a + b) \cdot (a + c) \cdot (b + d) \cdot (c + d)}$$

$$\chi^2 = 189 \cdot \frac{(30 \times 37 - 71 \times 51)^2}{(30 + 71) \times (30 + 51) \times (71 + 37) \times (51 + 37)}$$

$$\chi^2 = 189 \cdot \frac{6\,305\,121}{77\,752\,224} = 15,3264$$

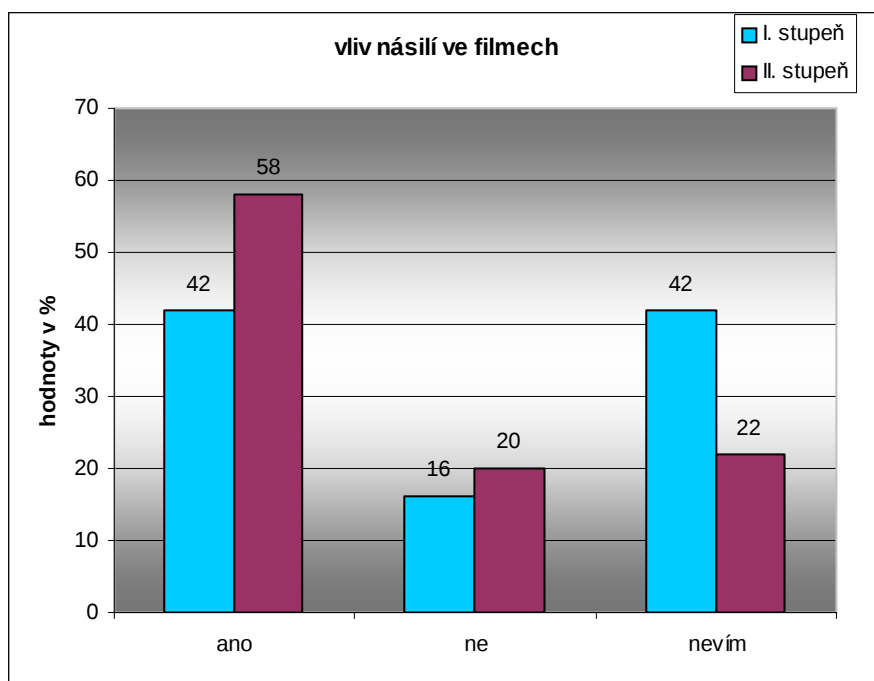
Vypočítaná hodnota $15,3264 > \chi^2_{0,05}(1) = 3,84$ a tedy odmítám nulovou hypotézu a přijímám hypotézu alternativní:

H_A Frekvence aktivní účasti do soutěží v televizi např. hlasováním přes SMS je u dětí na I. i na II. stupni rozdílná. (dětí na II. stupni hlasují častěji než děti na I. stupni)

Otázka č. 8:

Myslíš si, že násilí ve filmech může ovlivnit chování člověka v běžném životě?

Respondenti	ano	ne	nevím
I. stupeň	42	16	43
v %	42 %	16 %	42 %
II. stupeň	51	18	19
v %	58 %	20 %	22 %

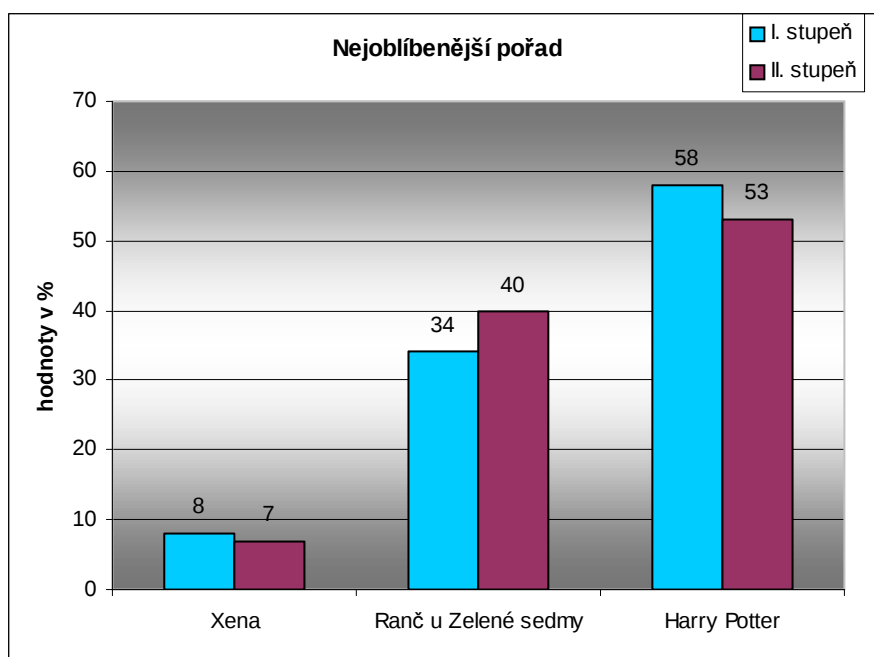

Vzhledem k tomu, že vliv násilí v televizi je hodně diskutovaným tématem, zařadila jsem tuto otázku. Zatímco děti na II. stupni v 58 % odpověděly, že násilí ve filmech může chování člověka ovlivnit, dále již byly odpovědi vyrovnané. 20 % odpovědělo ne a 22 % dětí neví. U dětí na I. stupni jsou odpovědi ano a neví vyrovnané a to 42 %. Ne odpovědělo 16 %. Zde jsem očekávala, že mladší děti nebudou jednoznačně odpovídat, že je vliv. Jejich vyzrállost není ještě na takové úrovni, aby dokázaly objektivně vliv posoudit. Zatímco starší děti jsou již informovanější, jejich psychický vývoj je dál. Tedy ví, že ne vše co se ve filmu odehrává, může být realita. Dále jsem ve spojení s masmédiem - televizí spojila otázku č. 9, kdy jsem chtěla ověřit, zda existuje vztah se sledováním pořadů, které děti uvedly v otázce č. 5. Záměrně jsem zvolila pořad, respektive seriál Xena, který je o bojovnici a plný násilných akčních scén. Druhou variantou byl Ranč u Zelené sedmy, který je seriálem rodinným a současně v komediálním pojetí. Poslední variantou byl Harry Potter, kdy jsem zvolila tento film záměrně jako pohádku, plnou efektů.

Otázka č. 9:

Z uvedených pořadu uveď ten, který se Ti nejvíce líbí.

Respondenti	Xena	Ranč u zelené sedmy	Harry Potter
I. stupeň	8	34	59
v %	8 %	34 %	58 %
II. stupeň	6	35	47
v %	7 %	40 %	53 %

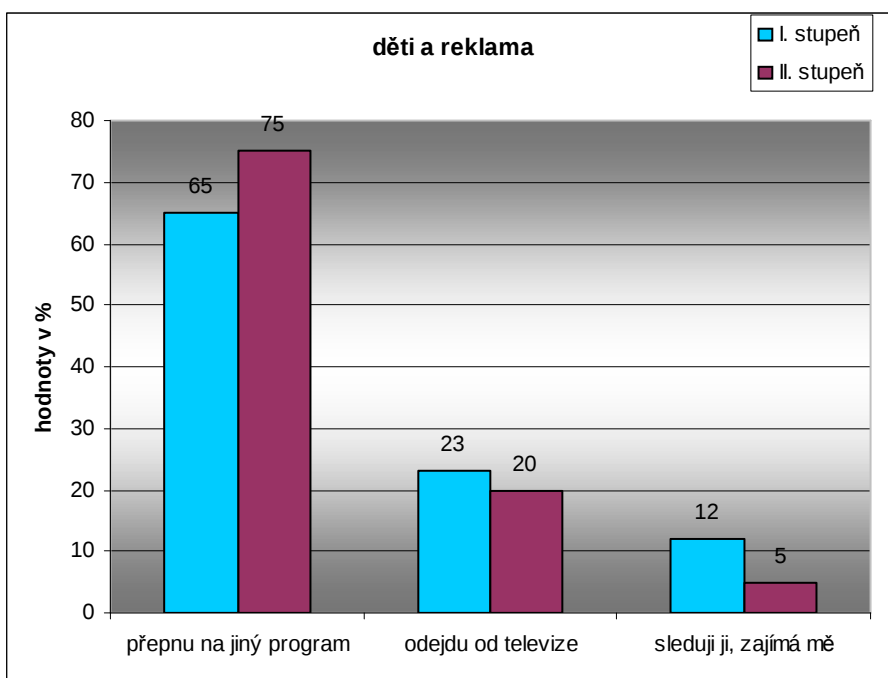

Odpovědi mladších dětí korespondují. Harry Potter je film s mnoha efekty, pohádka o kouzlech, příběh plný dobrodružství se šťastným koncem. I když mladší děti v otázce č. 5 spíše preferovaly akční filmy, „fenomén“ Harry Potter je lákavější a označilo jej 58 % dětí na I. stupni. Dále následoval Ranč u Zelené Sedmy s 34 % a překvapivě Xena byla nejoblíbenější jen u 8 % dětí. U starších dětí bylo 53 % odpovědí Harry Potter, dále 40 % Ranč u Zelené sedmy a 7 % Xena. Zde není velký rozdíl v oblíbenosti Harryho Pottera a je zřejmé, že tento „velkofilm“ je nejoblíbenější u obou kategorií.

Otázka č. 10:

Co děláš, když v televizi běží reklama?

Respondenti	přepnu na jiný program	odejdu od televize	sleduji ji, zajímá mě
I. stupeň	66	23	12
v %	65 %	23 %	12 %
II. stupeň	66	18	4
v %	75 %	20 %	5 %

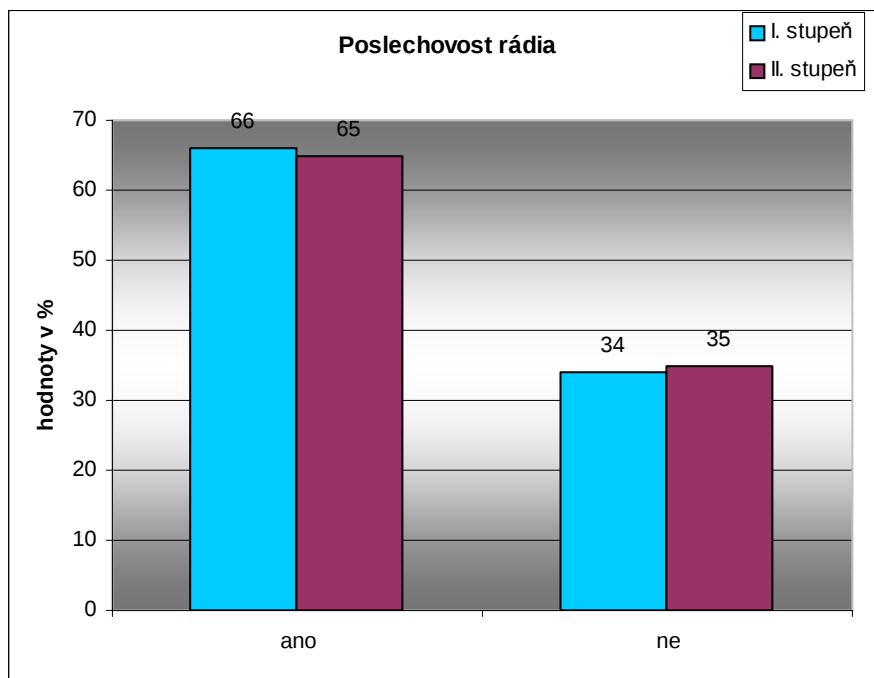
Z odpovědí dětí, jak na I., tak na II. stupni je jednoznačné, že reklama děti u sledování pořadů ruší a přepínají na jiný program. Děti na I. stupni v 66 %, děti na II. stupni v 75 % uvedly

danou odpověď. Dále odejde úplně od televize 23 % dětí na I. stupni a 20 % dětí na II. stupni. Pouze 12 % dětí na I. stupni a 5 % dětí na II. stupni uvádí, že reklamu sledují a zajímá je. Přes to vše je zajímavé, když děti mezi sebou komunikují, mnohdy napodobují scénky z reklamních spotů. Zde bych vysvětlení viděla v tom, že postačí i krátká část sledování. Vzhledem k tomu, jak je reklama tvořena, tedy v podobě krátkých spotů, postačí dětskému divákovi i na chvíli se zastavit a pamatuje si dané ukázky a cílené sdělení.

Otázka č. 11:

Posloucháš rádio?

Respondenti	ano	ne
I. stupeň	67	34
v %	66 %	34 %
II. stupeň	57	31
v %	65 %	35 %

Dalším masmédiem je rádio, zajímalo mne, zda děti rádio poslouchají. Na I. stupni odpovědělo kladně 66 % dětí, na II. 65 %. U druhého stupně jsem se pozastavila, protože v otázce č. 3 jsem se ptala, zda mají přístroj, rádio a zda jej používají. Zde mi odpovědělo 63,5 %

dětí II. stupně kladně. Zde bych měla vysvětlit, že se pravděpodobně jedná o to, kdy 1,5 % dětí sice přístroj nevlastní, ale poslouchají rádio například prostřednictvím internetu, kde rádia vysílají.

Pro ověření jsem si stanovila dvě hypotézy.

H_0 : Frekvence poslechovosti rádia je u dětí na I. i na II. stupni stejně velká.

H_A : Frekvence poslechovosti rádia je u dětí na I. i na II. stupni rozdílná.

	poslouchají	neposlouchají	Σ
I. stupeň	67	34	101
II. stupeň	57	31	88
Σ	124	65	189

	α	non α	Σ
β	a	b	a+b
non β	c	d	c+d
Σ	a+c	b+d	n

$$\chi^2 = n \cdot \frac{(ad - bc)^2}{(a + b) \cdot (a + c) \cdot (b + d) \cdot (c + d)}$$

$$\chi^2 = 189 \cdot \frac{(67 \times 31 - 34 \times 57)^2}{(67 + 34) \times (67 + 57) \times (34 + 31) \times (57 + 31)}$$

$$\chi^2 = 189 \cdot \frac{19321}{71\,656\,601} = 0,05096$$

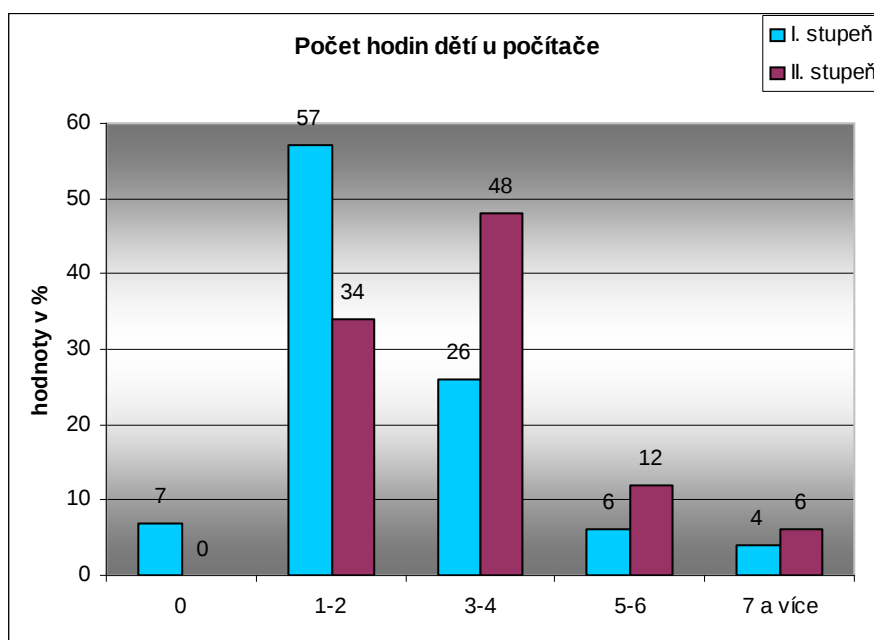
Vypočítaná hodnota $0,05096 < \chi^2_{0,05}(1) = 3,84$ a tedy přijímám nulovou hypotézu. Tedy platí H_0 . Frekvence poslechovosti rádia je u dětí na I. i na II. stupni stejně velká.

Není významný statistický rozdíl v poslouchání rádia u dětí na I. a na II. stupni.

Otázka č. 12:

Kolik hodin trávíš denně u počítače?

Respondenti	0	1-2	3-4	5-6	7 a více
I. stupeň	7	58	26	6	4
v %	7 %	57 %	26 %	6 %	4 %
II. stupeň	0	30	42	11	5
v %	0%	34 %	48 %	12 %	6 %

Počítač, internet. Masmédium, které je bráno jako „nové“. Z otázky č. 3 je nám známo, že počítač vlastní 93 % dětí na I. a 100% na II. stupni. Zajímalo mne, kolik hodin se děti věnují činnostem na počítači a dále pak v otázce č. 13. jsem zjišťovala, kolik dětí má doma přístup na internet a které činnosti děti vlastně provádí na počítači, což bylo předmětem otázky č. 14. V dnešní době je dané téma počítač, internet hodně diskutované. Hlavně je poukazováno na to, kolik času děti vlastně těmto činnostem věnují a jak je internet „nebezpečný“. Samozřejmě musíme brát více pohledů. Je to zdroj informací, které mají děti k dispozici, ať už se jedná o vyhledávání informací do školy, či jen užitečné informace, které jim slouží k poznávání světa a samozřejmě k zábavě. Druhý pohled, a tím bych viděla hledisko bezpečnosti. Zde by měla být kontrola vychovávajícího. Ten by měl být prvořadě první rádce a průvodce při seznamování dětí s tímto masmédiem. Měl by jim vysvětlit, že zde získá spoustu informací, zábavu, ale jsou zde

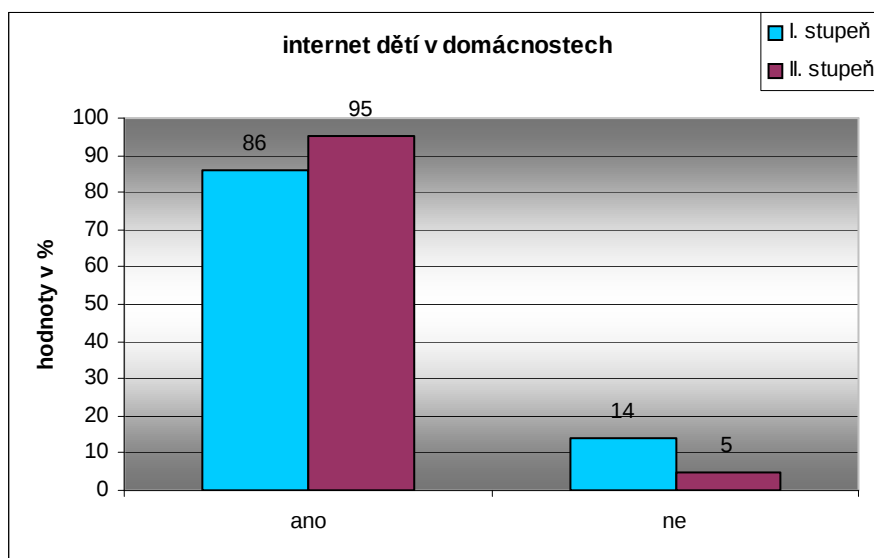
i nebezpečí, která je nutno předem odhadnout. Jak dalece rodiče sledují činnosti dětí, bylo předmětem otázky č. 15.

Z výsledků vyplývá, že děti na I. stupni věnují činnostem na počítači 1-2 hodiny denně nejčastěji. Odpovědělo zde 57 % dětí. Dalších 26 % dětí 3-4 hodiny, 6 % 5-6 hodin, 4 % 7 a více hodin a 7 % s počítačem nepracuje. Děti na II. stupni již tomuto masmédiu věnují více času. Ani jeden z dotázaných neodpověděl, že s počítačem nepracuje. Dále 1-2 hodiny odpovědělo 34 % dotázaných dětí, dále plných 48 %, a tedy nejvíce, odpovědělo, že se věnuje činnostem na počítači 3-4 hodiny denně. Dalších 12 % 5-6 hodin a 7 a více hodin 6 % dětí. Zde vyplývá, že starší děti tomuto masmédiu věnují více času než děti mladší.

Otázka č. 13:

Máš doma internet?

Respondenti	ano	ne
I. stupeň	87	14
v %	86 %	14 %
II. stupeň	84	4
v %	95 %	5 %

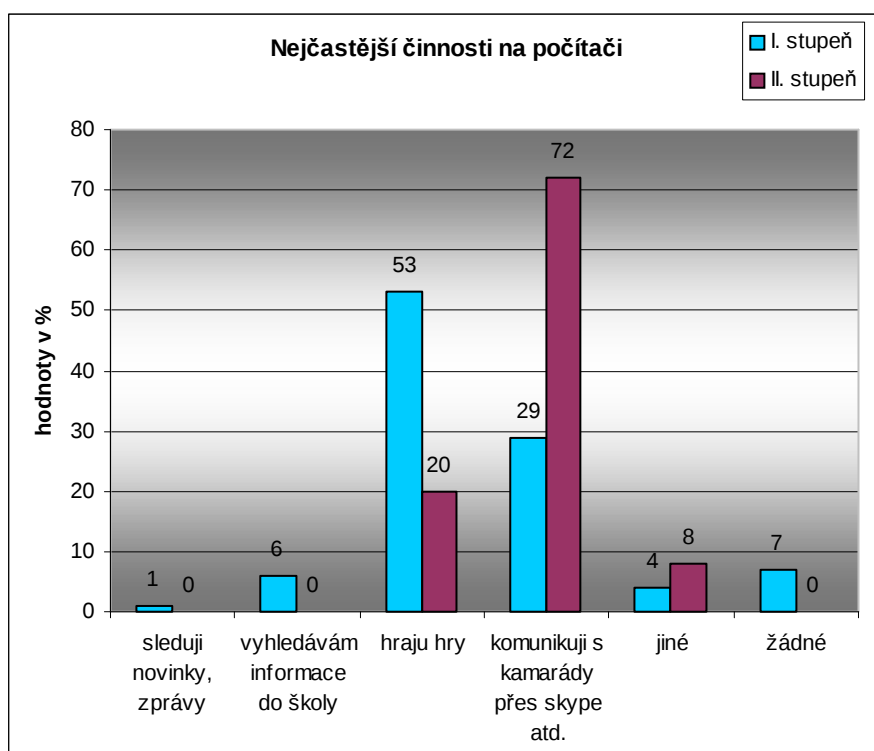

Děti na I. stupni v 86 % mají připojení na internet, ve 14 % ne, děti na II. stupni z 95 % mají připojení a pouze v 5 % ne. Tedy většina dětí k internetu přístup doma má.

Otázka č. 14:

Které z činností nejčastěji na počítači provádíš?

Respondenti	sleduji novinky, zprávy	vyhledávám informace do školy	hraju hry	Komunikuji s kamarády přes skype, ICQ, facebook, mailem	jiné	žádné
I. stupeň	1	6	54	29	4	7
v %	1 %	6 %	53 %	29 %	4 %	7 %
II. stupeň	0	0	18	63	7	0
v %	0 %	0 %	20 %	72 %	8 %	0 %

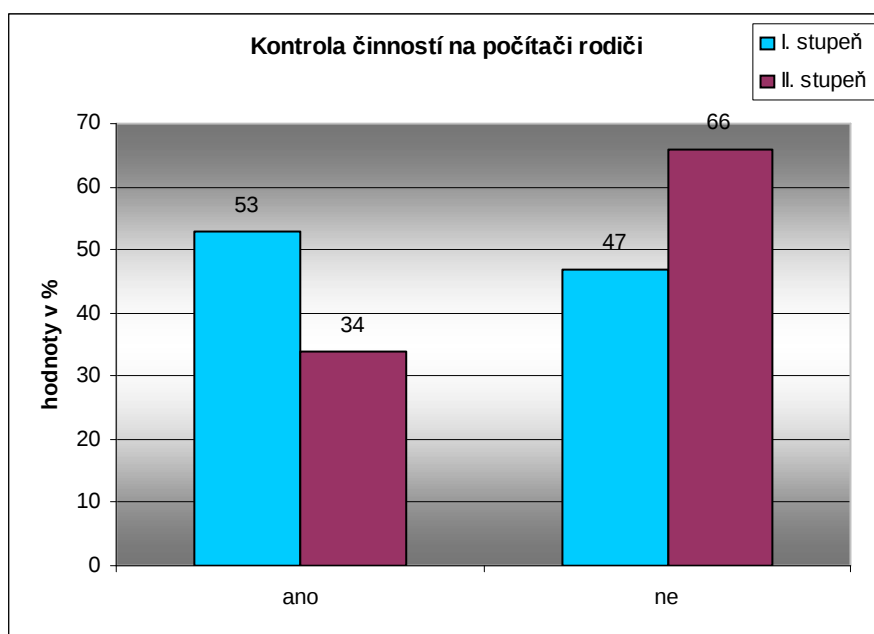
Dle odpovědí dětí z I. a II. stupně vidíme rozdíl v činnostech, které nejčastěji na počítači dělají. Zatímco u dětí na I. stupni převládá hraní her, odpovědělo 53 % z dotazovaných, na II. stupni děti nejčastěji komunikují s kamarády. Zde odpovědělo 72 % dětí. Tato skutečnost se vysvětluje tím, že děti starší se v daném věku pubescence více odpoutávají od rodiny, vytvářejí si své sociální vrstvy a tedy komunikují často s kamarády. Na druhém místě, uvádí ve 20 % hraní her a třetí jsou jiné nespecifikované činnosti.

Na druhém místě u dětí na I. stupni je právě ta komunikace, poté vyhledávají informace, sledují novinky.

Otázka č. 15:

Kontrolují vaši rodiče jak dlouho jsi na počítači a které činnosti na něm provádíš?

Respondenti	ano	ne
I. stupeň	54	47
v %	53 %	47 %
II. stupeň	30	58
v %	34 %	66 %

Děti na I. stupni odpověděly, že v 53 % je rodiče kontrolují a ve 47 % ne. Děti na II. stupni, že 66 % rodičů nekontroluje, jakými činnostmi a jak dlouho tráví svůj volný čas u počítače a 34 % rodičů ano. Z grafu vyplývá, že rodiče dětí na I. stupni více sledují kolik času a jakým činnostem se děti na počítači věnují. Opět jsem si pro ověření stanovila dvě hypotézy a zvolila jsem test nezávislosti chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku se dvěma řádky a dvěma sloupci.

H_0 : Frekvence kontroly rodičů, jakým činnostem a po jakou dobu se děti na počítači věnují je u dětí na I. i na II. stupni stejně velká.

H_A : Frekvence kontroly rodičů, jakým činností a po jakou dobu se děti na počítači věnují je u dětí na I. i na II. stupni rozdílná. (Děti na I. stupni jsou kontrolovány častěji).

Hladina významnosti 0,05.

$$\chi^2_{0,05}(1) = 3,84$$

	kontrolují	nekontrolují	Σ
I. stupeň	54	47	101
II. stupeň	30	58	88
Σ	84	105	189

	α	non α	Σ
β	a	b	a+b
non β	c	d	c+d
Σ	a+c	b+d	n

$$\chi^2 = n \cdot \frac{(ad - bc)^2}{(a + b) \cdot (a + c) \cdot (b + d) \cdot (c + d)}$$

$$\chi^2 = 189 \cdot \frac{(54 \times 58 - 47 \times 30)^2}{(54 + 47) \times (54 + 30) \times (47 + 58) \times (30 + 58)}$$

$$\chi^2 = 189 \cdot \frac{2\,965\,284}{78\,392\,160} = 7,1492$$

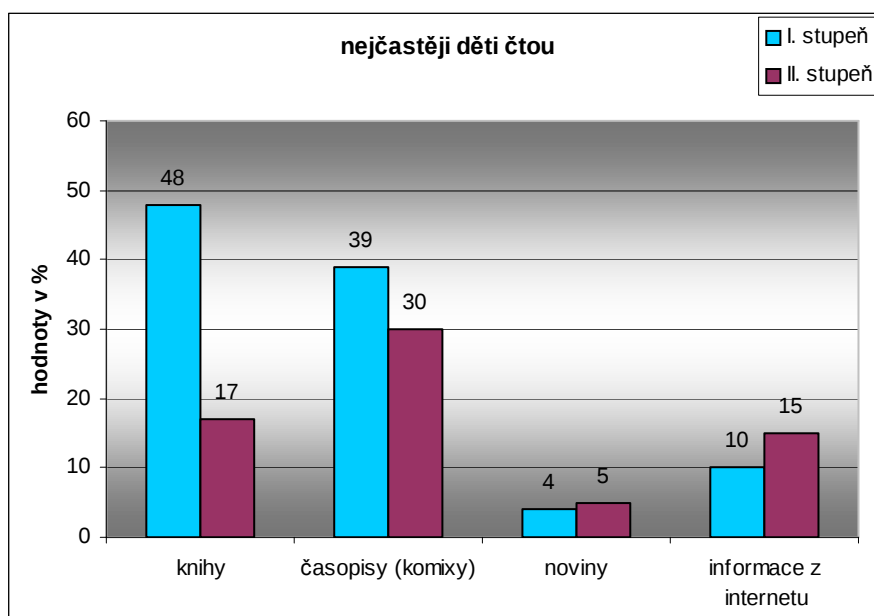
Vypočítaná hodnota $7,1492 > \chi^2_{0,05}(1) = 3,84$ a tedy odmítám nulovou hypotézu a přijímám hypotézu alternativní:

Frekvence kontroly rodičů, jakým činností a po jakou dobu se děti na počítači věnují je u dětí na I. i na II. stupni rozdílná. (Děti na I. stupni jsou kontrolovány častěji).

Otázka č. 16:

Co nejraději čteš?

Respondenti	knihy	časopisy (komixy)	noviny	informace z internetu
I. stupeň	48	39	4	10
v %	48 %	39 %	4 %	10%
II. stupeň	15	26	4	13
v %	17 %	30 %	5 %	15%

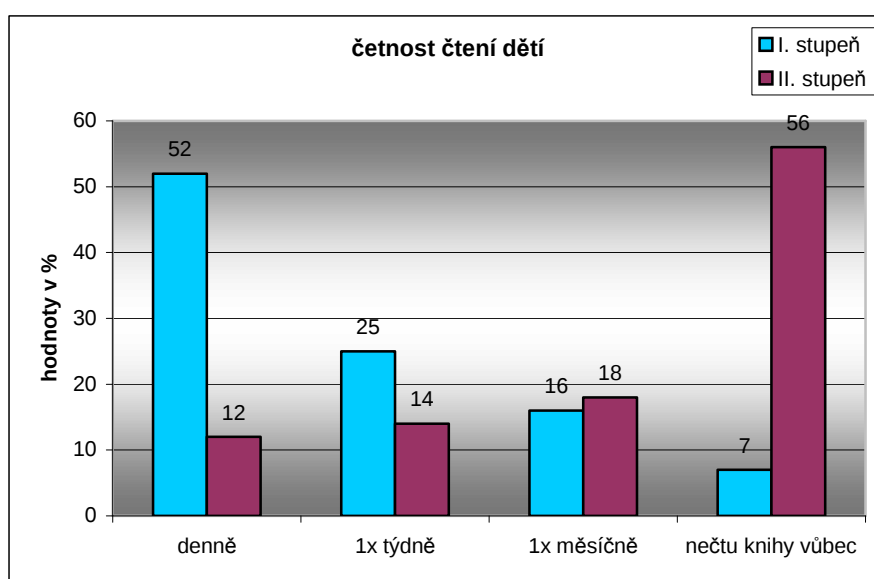
Dalším zvoleným médiem jsou knihy, časopisy. Zajímalo mne, jak dnešní děti čtou a co čtou. U I. stupně se mi potvrdila má domněnka, že budou knihy nejoblíbenější. Odpovědělo tak 48 % dětí na I. stupni, dále byly časopisy s 39 %, informace z internetu 10 % a 4 % dětí nejčastěji čte noviny. Oproti tomu děti na II. stupni nejčastěji odpověděly časopisy, a to v 30 %, dále v 17 % to byly knihy, v 15 % informace z internetu a 5 % noviny.

Knihy nejčastěji tedy čtou děti na I. stupni. Dále mne zajímalo, jak často děti čtou knihy.

Otázka č. 17:

Jak často čteš knihy? (Kromě učebnic do školy)

Respondenti	denně	1 x týdně	1 x měsíčně	nečtu vůbec knihy
I. stupeň	53	25	16	7
v %	52 %	25 %	16 %	7 %
II. stupeň	11	12	16	49
v %	12 %	14 %	18 %	56 %

Zde jsou výsledky hodně zarážející. Děti na I. stupni čtou knihy denně v 52 %, 1x týdně čte dle odpovědí 25 % dětí na I. stupni, 16 % čte 1x měsíčně a 7 % knihy nečte. Více jak polovina dotazovaných dětí tedy čte každý den knihu, což je velmi pozitivní zjištění. Ovšem děti na II. stupni odpověděly v 56 %, že knihy nečtou vůbec. Dále 18 % čte 1x měsíčně, 14 % 1x týdně a pouhých 12 % dětí na II. stupni čte denně knihu.

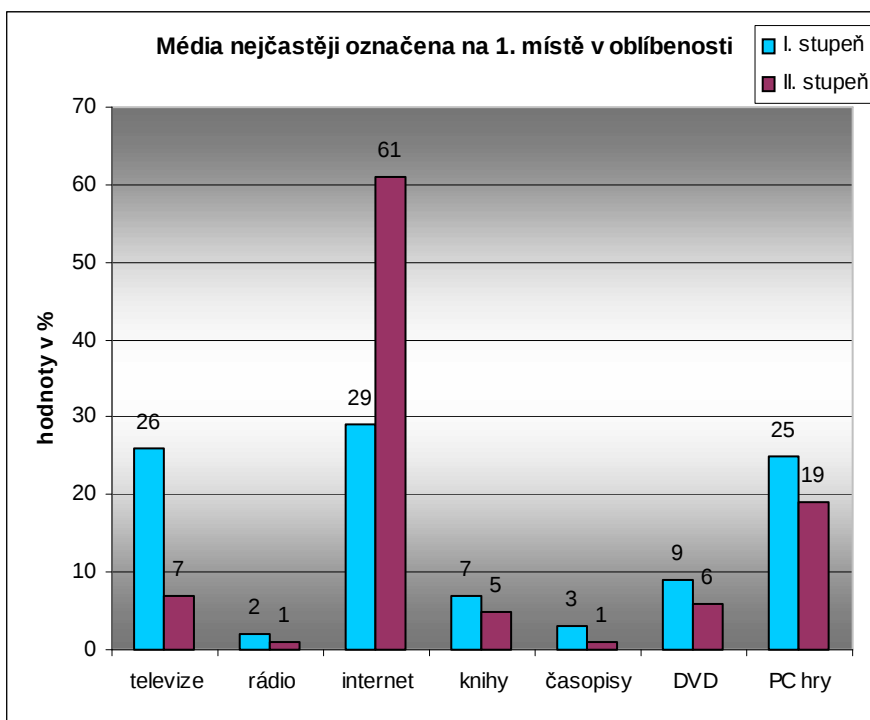
Děti na I. stupni jsou z velké části i ovlivňovány a motivovány pedagogy. Při mé návštěvě ve škole jsem měla možnost ve třídě na I. stupni shlédnout tabuli, kde byla vypsána jména a počet bodů za přečtené knihy. Tedy forma soutěže a následně předpokládám, že jsou děti odměňovány a i hodnoceny.

Otázka č. 18:

Uvedené média seřaď podle oblíbenosti. Nejoblíbenější označ číslem 1, nejméně oblíbené označíš číslem 7.

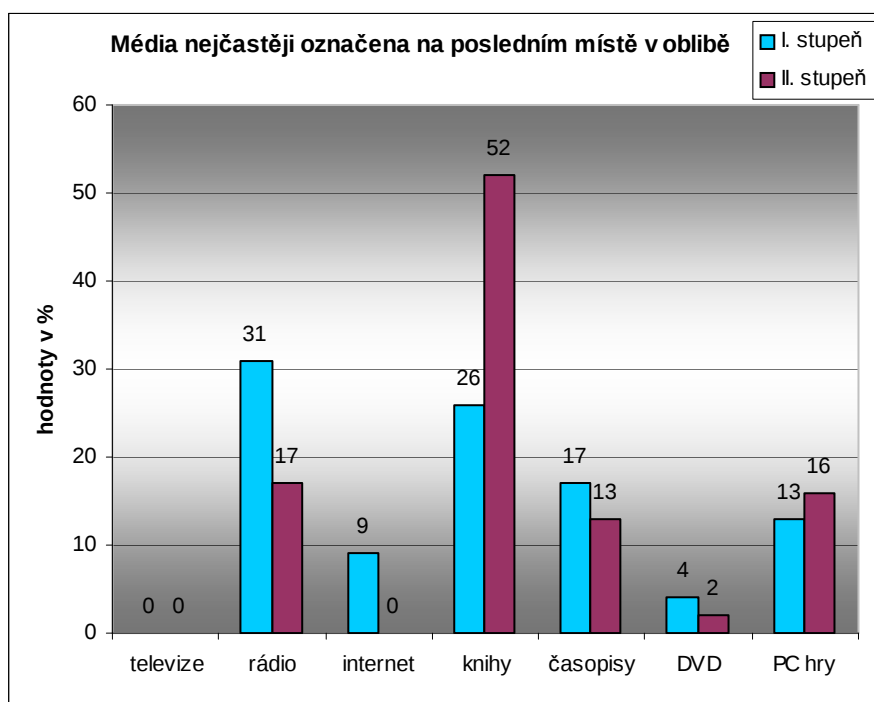
U dané otázky mým cílem bylo zjistit, která média jsou nejvíce oblíbena a která nejméně. Tedy jsem sestavila dvě rozlišení. Jedno, kdy jsou uvedena média na prvním místě a druhé, kdy je označily respondenti jako poslední.

Médium nejčastěji označené na prvním místě jako nejoblíbenější							
repondenti	televize	rádio	internet	knihy	časopisy	DVD	PC hry
I. stupeň	26	2	29	7	3	9	25
v %	26 %	2 %	29 %	7 %	3 %	9 %	25 %
II. stupeň	6	1	54	4	1	5	17
v %	7 %	1 %	61 %	5 %	1 %	6 %	19 %

Děti na I. stupni měly odpovědi v podstatě vyvážené. Nejvíce označily na prvním místě internet s 29 %, dále televizi s 26 %, třetí jsou PC hry s 25 %. Na II. stupni děti uvedly na prvním místě internet, a to v 61 %, dále byly PC hry v 19 % a poté televize se 7 %.

Médium nejčastěji označené na posledním místě jako nejméně oblíbené							
respondenti	televize	rádio	internet	knihy	časopisy	DVD	PC hry
I. stupeň	0	32	9	26	17	4	13
v %	0 %	31 %	9 %	26 %	17 %	4 %	13 %
II. stupeň	0	15	0	46	12	2	14
v %	0 %	17 %	0 %	52 %	13 %	2 %	16 %

Opět se zde potvrdilo, že nejméně oblíbené jsou knihy u dětí na II. stupni. Jako nejméně oblíbené médium jej označilo 52 % dětí. Následuje jej rádio se 17 % a PC hry s 16 %. Děti na I. stupni označily nejvíce neoblíbené médium rádio (31 %). Následují knihy s 26 % a dále časopisy se 17 %.

Závěr

V práci jsem se zabývala problematikou dětí a masmédií. Pro dnešní děti jsou média jako televize, internet, mobilní telefon, počítač naprosto dostupnými. Co se týče dostupnosti, v podstatě není mezi věkem dětí významného rozdílu. U televizoru tráví více času děti mladší. Nejvíce mladší děti sledují akční filmy, zatímco děti starší sledují komedie. Zprávy v podstatě děti nezajímají. Obě kategorie se shodly, že nejsledovanější stanicí je u nich televize NOVA. Aktivně se zapojit do nějakých soutěží je spíše časté u starších dětí, je vidět, že nejsou jen pasivními diváky. Starší děti si rovněž více dávají do souvislostí, že násilí na televizní obrazovce může člověka ve skutečném, reálném životě ovlivnit.

Médium, a to rádio, poslouchají v podstatě obě kategorie dětí stejně, tedy v nadpoloviční většině. Ovšem zajímavé bylo zjištění, že reklama děti téměř vůbec nezajímá. Přitom, když potkáte dítě v obchodním řetězci, naprosto přesvědčivě hned ví, který výrobek byl v reklamě.

Další „nové“ médium je počítač, internet. Zde je trend opačného rázu, protože delší dobu zde tráví děti starší než mladší. Internet má doma k dispozici většina dětí. Pouze 14 mladších dětí ze 100 a 5 z 88 dětí starších uvedlo, že nemají doma internetové připojení. Podle věku se liší nejčastější činnosti, které děti na počítači provádí. Zatímco děti mladší více zajímají hry, starší děti využívají počítač a internet ke komunikaci se svými přáteli.

V úvodu jsem se zmínila, že by rodiče, pedagogové, měly naučit děti, jak se vyznat v nepřeberném množství informací, jak si tyto informace utřídit, porozumět jim, současně by měli být první, kdo dítěti dokáže vysvětlit, že krom pozitivních zážitků, je možnou potkat i některé negativní. V poslední době je poukazováno, kolik případů deviantních lidí se v „anonymním“ internetovém světě pokouší kontaktovat právě děti. Cíleně jsem tedy zjišťovala, jak rodiče kontrolují činnosti dětí na internetu a počítači. Přesto, že mladší děti rodiče kontrolují více než starší, jedná se o cca polovinu rodičů.

Cílem bylo zjistit, jak dnešní děti čtou, tedy, co čtou nejraději a jak často čtou knihy. Čtení knih podněcuje fantazii, člověk prožívá příběh s hrdinou, rozvíjí se jeho představivost. V podstatě děti, když jim rodiče čtou pohádky, učí je mít knihy a čtení v oblibě. Není to bráno jako povinnost ve škole. Mnoho dětí bere čtení jako nutnost, musí splnit povinnou četbu do školy. Daleko raději si sednou k počítači a televizi a nechají se vést a nechají si příběhy bez zapojení fantazie předkládat. Na základě informací od dotazovaných dětí jsem dospěla k výsledkům, že menší děti čtou nejčastěji knihy, poté časopisy. Děti starší čte knihy nejčastěji pouhých 15 dětí z 88. Starší děti spíše čtou časopisy, komixy. Zajímalo mne, jak často čtou knihu. Zde se potvrzuje povinnost četby u dětí mladších na I. stupni, kde mají zadáno pedagogy, že by měly přečíst knihy. Mnohdy jsou motivovány ke čtení posilující odměnou. Oproti tomu

starší děti na II. stupni v nadpoloviční většině nečtou vůbec. A když jsem zjišťovala, která média jsou nejoblíbenější a nejméně oblíbená, zde právě se potvrdilo, že knihy jsou u starších dětí z poloviny označeny za nejméně oblíbené.

U starších dětí je nejoblíbenějším médiem internet. Tedy, televize ustupuje do pozadí a děti začínají více preferovat počítačovou síť, internet. Hodně je oblíbena sociální síť FACEBOOK. Je to vlastně takový vnitřní svět. Zde se lidé seskupují, tvoří různé vazby, sdílejí si různé zážitky, posílají fotografie. Je otázkou, když člověk začne fungovat v daném světě, má potřebu poté ještě chodit ven s přáteli, sdílet jim své zážitky osobně? Je pohodlné být doma ve svém pohodlí, a přitom mít kolem sebe vlastně tolik lidí. Dané téma bude jistě předmětem dalších studií, kdy až určitý čas prokáže vliv na člověka.

Ponejvíce tedy internet slouží ke komunikaci a ne k vyhledávání informací a sledování zpráv. Zatímco mladší děti stále dělí oblíbenost mezi televizi, dále internet a PC hry. O tom, že je důležité, aby děti měly zpočátku průvodce, který jim ukáže „správnou cestu“, jak se orientovat v množství informací jsem se již zmínila. V dnešní době, jsou naše mailové schránky zahlceny Spamy a tedy jsme nuceni nastavovat filtry, aby se k nám dostaly pouze námi žádané zprávy. Je třeba naučit děti vhodně zvolit klíčová slova, pokud hledají určité informace. Jinak dojde k situaci, kdy jsou doslova zahlceny množstvím druhořadých balastních informací, ve kterých je těžké se zorientovat. Dále by se mělo dětem doporučit, že není vhodné poskytovat na síti jako je například FACEBOOK informace typu, kde bydlím, co dělám, kdy jsou doma rodiče. Tyto informace mohou být lehce zneužity.

Nejméně oblíbeným médiem je u mladších dětí rádio. V případě dětí je to dáno tím, že přeci jen více prožitky vnímají zrakem a sluchem, tedy televize či počítač je pro ně zajímavějším médiem.

Závěrem tedy lze konstatovat, že jsou rozdíly jak děti média vnímají, jak je média zajímaví a k jakému účelu je používají v souvislosti s věkem.

Literatura a prameny

1. BURTON, G., JIRÁK, J. *Úvod do studia médií*. 1. vydání. Brno : Barrister & Principal, 2001. ISBN 80-85947-67-6.
2. ČÁP, J., MAREŠ, J. *Psychologie pro učitele*. 1. vydání Praha : Portál, 2001. ISBN 80-7178-463-X.
3. CAIRNCROSS, F. *Konec vzdálenosti*. 1. vydání Praha : Computer Press, 1999. ISBN 80-7226-155-X.
4. FARKOVÁ, M. *Vybrané kapitoly z psychologie*. 1. vydání Praha : Vysoká škola Jana Amose Komenského, 2006. ISBN 80-86723-22-4.
5. HOLOUŠOVÁ, D., KROBOTOVÁ, M., aj. *Diplomové a závěrečné práce*. 2. vydání. Olomouc : Univerzita Palackého Olomouc, 2005. ISBN 80-244-1237-3.
6. HAYESOVÁ, N. *Základy sociální psychologie*. 1. vydání Praha : Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-639-1.
7. CHRÁSKA, M. *Úvod do výzkumu v pedagogice : základy kvantitativně orientovaného výzkumu*. Olomouc : Univerzita Palackého Olomouc, 2003. ISBN 80-244-0765-5.
8. JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost*. 1. vydání. Praha : Portál, 2003. ISBN 80-7178-697-7
9. LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. 4. vydání. Praha : Grada, 2006. ISBN 80-247-1284-9.
10. McQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. 1. vydání. Praha : Portál, 1999. ISBN 80-7178-200-9.
11. MUSIL, J. *Elektronická média v informační společnosti*. Praha : Votobia, 2003. ISBN 80-7220-157-3.
12. MIČIENKA, M., JIRÁK, J., kol. *Základy mediální výchovy* 1. vydání. Praha. Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-315-4.
13. PACOVSKÝ, J. *Na vlnách rozhlasu*. 1. vydání. Praha : Český rozhlas, 1993
14. REIFOVÁ, I., kol. *Slovník mediální komunikace*. 1. vydání. Praha : Portál, 2004. ISBN 80-7178-926-7.

15. SUCHÝ, A. Mediální zlo-mýty a realita. 1. vydání. Praha : Triton, 2007. ISBN 978-80-7254-926-9.
16. VÁGNEROVÁ, M. Vývojová psychologie. 1. vydání. Praha : Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.
17. VÁGNER, i. Televizní zprávy-psychický nátlak?. 1. vydání. Praha : Argo, 1997. ISBN 80-7203-160-0.
18. WOLDE, Š. Děti televizní obrazovku sledují „nějak jinak“. [cit. 12.2.2010] Přístup z: <http://www.strategie.cz/scripts/detail.php?id=437133>
19. ŠTĚTKA, V., ŠMAHEL, D. Nová média v perspektivě sociálních věd. [cit. 21.12.2009]. Přístup z: <http://socstudia.fss.muni.cz/archiv.php?ukol=2&clanek=330&cislo=25&rok=2009>
20. CEJPEK, J., KURKA, L. Žijeme v období třetí informační společnosti. [cit. 10.12.2009]. Přístup z: http://www.nkp.cz/o_knihovnach/konsorcia/skip/Bul00_15.
21. WIKIPEDIE Televizní společnost. [cit. 12.12.2009]. Přístup z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Televizn%C3%AD_spole%C4%8Dnost
22. ČESKÁ TELEVIZE, [cit. 15.1.2010]. Přístup z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct/>
23. PRIMA, [15.1.2010]. Přístup z: <http://www.iprima.cz/o-spolecnosti/historie-spolecnosti>
24. WIKIPEDIE Tv NOVA. [cit. 15.1.2010]. Přístup z: http://cs.wikipedia.org/wiki/TV_Nova
25. ČESKÝ ROZHLAS, [cit. 15.1.2010]. Přístup z: <http://www.rozhlas.cz/radia/portal/>
26. TNS AISA České děti a internet. [cit. 20.2.2010]. Přístup z: <http://www.tns-aisa.cz/NewsDet-n25.aspx>
27. Bezpečnější internet pro děti. [cit. 14.3.2010]. Přístup z: <http://www.policie.cz/clanek/cz-pres-2009-bezpecnejsi-internet-pro-deti.aspx>

28. Klíčové kompetence v základním vzdělávání. [cit. 15.3.2010]. Přístup z: http://www.msmt.cz/uploads/Vzdelavani/Skolska_reforma/SP_kkzv.pdf
29. Kultura České republiky v číslech. [cit. 17.3.2010]. Přístup z: <http://www.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2009/03/kultura-cr-v-cislech-2009.pdf>
30. Statistika kultury 2008. [cit. 17.3.2010]. Přístup z: http://new.nipos-mk.cz/wp-content/uploads/2009/03/statistika_kultury_2008_nipos.pdf
31. ČESKÁ TELEVIZE Knihy. [cit. 17.3.2010]. Přístup z: <http://www.ceskatelevize.cz/program/knihamehosrdce/knihy/>
32. Česká republika od roku 1989 v číslech. [cit. 10.3.2010]. Přístup z: http://www.czso.cz/cz/cr_1989_ts/1210.pdf

Přílohy

Seznam příloh:

Příloha 1. Dotazník k bakalářské práci

Dotazník

Tento dotazník je anonymní, tedy neuváděj své jméno. Na všechny otázky prosím odpověz podle skutečnosti. U otázek je více možností odpovědi. Vždy zakroužkuj pouze jednu odpověď. Děkuji za vyplnění a čas strávený vyplňováním dotazníku.

1. **Uved' pohlaví:** a) muž b) žena
2. **Uved' svůj věk:**
3. **Z uvedených přístrojů uved', zda je máš a používáš nebo ne :**

a) televizor	ano	ne
b) rádio	ano	ne
c) počítač	ano	ne
d) MP3/MP4	ano	ne
e) CD přehrávač	ano	ne
f) mobilní telefon	ano	ne
4. **Jak dlouho se denně díváš na televizi? (v hodinách)**

a) 1-2	b) 3-4	c) 5-6	d) 7 a více
--------	--------	--------	-------------
5. **Které pořady v televizi sleduješ nejčastěji:**

a) akční filmy	b) rodinné seriály	c) soutěže	d) sport	e) hudební pořady
f) dokumentární pořady	g) zprávy	h) kreslené filmy	i) komedie	
6. **Kterou televizní stanici nejčastěji sleduješ?**

a) ČT1,ČT2	b) NOVA	c) Prima	d) COOL	e) MTV, VIVA	f) HBO	g) jiné
------------	---------	----------	---------	--------------	--------	---------
7. **Zapojil jsi se někdy aktivně do soutěže v televizi např. hlasováním přes sms?**

a) ano	b) ne
--------	-------
8. **Myslíš si, že násilí ve filmech může ovlivnit chování člověka v běžném životě?**

a) ano	b) ne	c) nevím
--------	-------	----------
9. **Z uvedených pořadů vyber ten, který se Ti nejvíce líbí**

a) Xena	b) Ranč u Zelené sedmy	c) Harry Potter
---------	------------------------	-----------------

10. **Co děláš, když v televizi běží reklama?**

- a) přepnu na jiný program b) odejdu od televize c) sleduji ji, zajímá mě

11. **Posloucháš rádio?**

- a) ano b) ne

12. **Kolik hodin trávíš denně u počítače?**

- a) 0 b) 1-2 c) 3-4 d) 5-6 e) 7 a více

13. **Máš doma internet?**

- a) ano b) ne

14. **Které z činností nejčastěji na počítači provádíš?**

- a) sleduji novinky, zprávy b) vyhledávám informace do školy c) hraju hry
d) komunikuji s kamarády přes skype, icq, facebook, mailem e) jiné f) žádné

15. **Kontrolují vaši rodiče jak dlouho jsi na počítači a které činnosti na něm provádíš?**

- a) ano b) ne

16. **Co nejčastěji čteš?**

- a) knihy b) časopisy (komixy) c) noviny d) informace z internetu

17. **Jak často čteš knihy? (kromě učebnic do školy)**

- a) denně b) 1x týdně c) 1x měsíčně d) nečtu vůbec knihy

18. **Uvedené média seřaď podle oblíbenosti. Nejoblíbenější označ číslem 1, nejméně oblíbené označíš číslem 7.**

- a) televize
b) rádio
c) internet
d) knihy
e) časopisy
f) DVD
g) PC hry

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Martina Buriánová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	RNDr. Evžen Růžička, CSc.
Rok obhajoby:	2010

Název práce:	Děti a masmédia
Název v angličtině:	Children and mass media
Anotace práce:	Bakalářská práce je zaměřena na problematiku týkající se dětí v souvislosti s masmédií. Je zde věnován prostor komunikaci. Od historického vývoje až po význam v lidském životě. Je zde částečně nastíněna problematika vlivu médií na dětskou populaci. Ve výzkumné části je z dat dotazníkového šetření vyhodnoceno, která média jsou dětmi nejvíce a nejméně oblíbená. Jaká je dostupnost jednotlivých médií a jak média využívají. Dále, zda rodiče jakožto vychovatelé se zajímají o činnosti dětí na internetu a v neposlední řadě je zjišťováno, jak dnešní děti čtou.
Klíčová slova:	masmédia, média, masová komunikace, komunikace, děti
Anotace v angličtině:	Bachelor's paper is focused to children in context of mass media. There is dedicated space for communication, its historical development and its relevancy in human life. There is also outlined impact of mass media to child population. Research part of this study evaluates data from questionnaire about the most and the least popular media for kids. There is also described availability of particular media for juniors, way of its usage, how parents as educators are supervising child activities on internet and what is the level of young population reading literacy.
Klíčová slova v angličtině:	mass media, media, mass communication, communication, children
Přílohy vázané v práci:	1 příloha
Rozsah práce:	64 s.
Jazyk práce:	český